

DIRVA

THE FIELD

Nr. 16

Vasario-February 26, 1959

Cleveland, Ohio

BRITAI ŽVALGO, AR MASKVA LINKUSI PRADĖTI KARA

Ar avikailio kepurė prisidės prie Rytų - Vakarų
santykių pagerinimo?

• "Ši mano kelionė į Sovietų Sąjungą nėra pirmoji — lankiausi čia maždaug prieš 30 metų", — tokiais žodžiais pradėjo savo kalbą Maskvoje Haroldas Macmillanas — pirmasis britų premjeras, taikos metu lankęs Sovietų Sąjungą. Chruščiovas prisiminė savo vizitą Britanijoje 1956 metais (savo tuometinio "dvynio" Bulganino jis dabar neminėjo).

• Macmillano palydą sudaro užs. reik. min. S. Lloydas ir prekybos bei politikos specialistų grupė. Maskvos aerodrome atvykusius pasitiko Chruščiovas, Mikojanas, Gromyko ir kitos aukščiausios sovietinės viršūnės.

• Visa britų delegacija atvyko, apsirengusi rusiško tipo kailiniais su placiomis kailinėmis apikaklėmis ir avikailio "papachomis" — aukštomis kepurėmis. Lėdinio vėjo pustomam aerodrome abiejų valstybių galvos troško šaltojo karo atodėkio. Jų kalbos buvo labai atsargios ir išdailintos: "pabandykite pasaulį vesti taikos keliu... abi mūsų didžiosios sistemos gali veikti lygiagrečiai ir nesukursiama... bendrai žmonijos gerovei" (Macmillanas).

Už tokio oficialaus fasado prasidėjo Macmillano ir Chruščiovo pasitarimai, kurių "paslapties dangtis" dar tebėra nepakeltas, neskaitant antradienio rytą pasisklidusių gandų iš Londono diplomatinio sluoksnio, pagal kuriuos Macmillanas bandysias parvežti derybų bazę NATO-Varšuvos blokų nepuolimo sutarčiai. Ar tas gandas yra ko nors vertas, tuo tarpu sunku pasakyti, tačiau iš įvairių pareiškimų tenka spėti, kad svarbioji pasikalbėjimų dalis sukasi apie Berlyną ir iš jo kylančią karo grėsmę. Kitais žodžiais: britai bando išžvalgyti, ar Chruščiovas tikrai yra linkęs pradėti karo veiksmus, atėjus rusų ultimatumu nustatytai datai — gegužės 27.

Kalbų fronte ta grėsmė buvo padidėjusi praeitą savaitę:

• vasario 17 Chruščiovas Tuloje pareiškė, kad Rusi-

ja kariausianti, jei Vakarų valstybės pavartos jėgą savo tiekimo linijoms "sausumoje, ore ar vandenyje" išlaikyti;

• Vasario 18 prez. Eisenhoweris pabrėžė, kad Chruščiovo gąsdinimai neprivertys Vakarų valstybių atsisakyti savo teisių į Berlyną.

Tos grėsmės tikrovę Macmillanas Maskvoje precizavo šiais žodžiais:

"Mes nesibijome apskaičiuotos agresijos veiksmų. Mes tikime, kad jūs (rusai) to nedarysite... Tačiau mes negalim slėpti pavojaus, kad karas gali kilti dėl neapskaičiuoto veiksmo arba apsirikimo".

Kaip toli Chruščiovas eis su savo gąsdinimais? Kokias nuolaidas Vakarai gali jam padaryti, vengdami konflikto aštrinio ir tuo pačiu nepraradami savo prestižo? Ar jie gali prisitaikyti prie sovietų reikalavimo, kad kelius į Berlyną kontroliuotų Rytų Vokietija, ir tuo pačiu nesusilpninti savo pozicijų Europoje?

Vakarų valstybės jau susitarė savo tarpe, kad jos galėtų pripažinti Ryt. Vokietiją Sovietų Sąjungos "agentu", jeigu Maskva suteiktų tvirtas garantijas, kad keliai į Berlyną liks laisvi. Ši formulė, kaip tikima, nepažeistų abiejų pusių prestižo. Būtų išlaikyti Keturių Didžiųjų atsakingumo dėl Berlyno principai ir Rytų Vokietijai būtų suteikta daugiau teisių, nepažeidžiant Keturių Didžiųjų susitarimų.

Ar šią formulę rusai priims, galbūt paaiškės per Macmillano-Chruščiovo pasitarimus. Atmesdami ją, rusai pasisakytų už Keturių Didžiųjų sutarties nutraukimą. Vakarai tuo atveju greičiausiai pareiškė protestą Jungtinėms Tautoms ir bandytų Vokietiją. Kitaip sakant, Vakarai ignoruotų sovietų žygius, nepaisydami grąsinimą pradėti karą.

Iš praeitą savaitę pasakytos Chruščiovo kalbos galima spėti, kad toks atvejis rusams nebūtų priimtinas: "Modernių ginklų karas atneštų didelių nuostolių ir

destrukcijos visiems kraštams nepaisant jų geografinės pozicijos. Tai būtų didelė nelaimė visai žmonijai. Mes tai labai gerai suprantame".

Iš tų Chruščiovo žodžių daugelis stebėtojų daro išvadą, kad rusai vis dėlto nelinek pradėti "didįjį karą". Tačiau prileidžiama, kad galėtų prasidėti "mažieji karai". Kai kurių ženklių ir tokius sovietų polinkius pastebima, bet ir sovietai labai gerai žino, kad tokių "mažų karų" apimtys iš anksto apibrėžti nėra įmanoma — jie greitai gali išsivystyti į "didįjį karą".

Esama nuomonių, ypač iš nesovietinių komunistų diplomatų tarpo, kad Chruščiovas grąsinimais tebandas sustabdyti Vakarų Vokietijos arginklavimą atominiais ginklais ir įpiršti Vakarams vienokią ar kitokią Rapackio plano versiją — beatominę Vid. Europą.

Kuri iš šių sovietinės strategijos interpretacijų būtų tikra, viena aišku: Berlyno problema virsta klasiniu nervų karo punktu, abiem pusėms sukeldama šiuo metu dar neįmanomus apskaičiuoti pavojus ir riziką.

Kaip Macmillanui pavyks šios problemos sprendimą pastūmėti viena ar kita kryptimi — turės paaiškėti ateinančių savaitių bėgyje. Bet pro tariamo draugiškumo kulius jau pirmąją jo lankymosi Maskvoje dieną abu sovietiniai laikraščiai, Pravda ir Izvestija, pabrėžė, kad dėl šaltojo karo nesanti kalta Sovietų Sąjunga. Ir britų reikalas esąs atstatyti geresnius santykius. Kitaip tariant, padaryti daugiau nuolaidų. (ips)

• Chruščiovas atmetė Vakarų pasiūlytą užsienio reikalų ministerių konferenciją Vokietijos klausimu, reikalaujamas vyriausybės šefų susitikimo, kuriame būtų apsvaistyti Rytų-Vakarų santykiai. Toje pačioje kalboje Chruščiovas pasiūlė, kad Britanija ir Sovietų Rusija pasirašytų nepuolimo sutartį.

I suruoštą Vasario 16 d. Nepriklausomybės šventės progą priėmimą Lietuvos pasiuntinybėje Washingtone atsilankė Amerikos vyriausybės pareigūnai, užsienio diplomatai, Kongreso atstovai ir Lietuvos draugai pareikšti linkėjimus. Nuotraukoje prof. Fenvick sveikina su Lietuvos atstovu Kajecku ir ponia, perduodamas Amerikos valstybių unijos linkėjimus.

Alda nuotrauka.

LIETUVA 1958 M. KELIJE Į LAISVĘ

EMILIJA ČEKIENĖ

Tokia tema LF bičiuliai ir "Į Laisvę" redakcija vasario 20 d. New Yorke surengė pokalbį, kuriame savo nuomones pasisakė J. Brazaitis, V. Rastenis, V. Sidzikauskas, dr. A. Trimakas ir dr. V. Vygantas.

Tema buvo suskirstyta į 5 klausimus, o sutikę į juos atsakinėti per 1958 m. yra sekę tarptautinius ir mūsų politinius įvykius.

(1) Kurie 1958 m. tarptautinės politikos įvykiai tiesiogiai ar netiesiogiai palietė Lietuvą — ją į laisvę artindami ar tolindami?

Beveik visi kalbėtojai buvo tos pačios nuomonės, kad praeitų metų tarptautiniai politiniai įvykiai tiesioginiai Lietuvos reikalo nepalietė, o netiesioginiai mūsų kelias į laisvę sutiko daugiau kliūčių, negu 1957 m., būtent: sovietų plėtimasi į kitus kraštus, jų reikalavimus neutralizuoti Vokietiją, Amerikos Balso ir LL K-to susiaurinimą, Briuselio parodoj Lietuvos pavaizdavimą Rusijos dalimi, Lietuvos žemėlapiu išleidimą, Vatikano įvykius ir k.

Gi teigiamai Lietuvos kelią į laisvę palietė Nobelio premijos paskyrimas Pasternakui ir sovietinio režimo reagavimas. Taip pat Vakarų atsparumo pasireiškimas Quemoy salų ir Libano reikalu, politiniai pasikeitimai Prancūzijoje ir visa, kas stiprino Vakarų neigiamą nusiteikimą Kremliu viliojimams.

(2) Kurie Amerikos politikos ir spaudos žmonės labiausiai parėmė laisvės reikalą — tiesiogiai ar netiesiogiai?

Iš Amerikos politikų daugiausia palankumo bei tvirtą teigiamą nusistatymą Lietuvos atžvilgiu praeitais metais buvo parodęs John F. Dulles, senatorius Douglas iš Ill., kuris reikalavo parūpinti lėšų egzilinei veiklai, kongresm. Flouyd, Javitz ir Bush, kurie reikalavo, kad Vasario 16 būtų įstatymu paskelbta Lietuvos Diena. Savo tvirtu nusistatymu pasižymėjo ir vi-

ceprezidentas R. Nixon, dažnai ir aiškiai teigiamai pasisakydamas mūsų atveju.

Kalbant apie Lietuvos reikalui daugiausia pasitarnavusius Amerikos spaudos žmones, pripažintas David Lawrence, įsakmiai suminėdavęs Pabaltijo reikalus.

Iš didžiausių Lietuvos ne draugų paminėtas Allenas, informacinės agentūros direktorius, susiaurinęs ir Europoj visai panaikinęs Amerikos Balsą. Taip pat pažymėta, kad visų kongresmanų kalbos, sakomos mums patiems, tik tada pasitarinauja Lietuvos reikalo propagandai, kai patenka į spaudą.

(3) Kurie laisvės žygiai buvo atlikti pačių lietuvių pastangomis?

Šiuo klausimu pašnekėsio dalyviai kiek skirtingiau pasisakė.

Dr. A. Trimakas pažymėjo, kad VLIKas daręs žygių visur, kur buvę įmanoma: Jungtinėse Tautose, Wasington, Vengrijos įvykių sprendimuose, Didžiųjų ir NATO konferencijų metu, Amerikos Balso, Vatikano reikalu ir k. Leidžiamas biuletenis ir svetimom kalbom leidinys Baltic Review, kuriam labai trūksta gerai paruoštos medžiagos.

Dr. V. Vygantas nurodė jaunimo pastangas, įteikiant memorandumą, petiją, Lituanus, kurio tikslas ne tiek laisvės siekti, kiek lietuvių egzistencijos. Jau dabar Lituanus randa nemaža susidomėjimo svetimuose.

V. Sidzikauskas prie pačių lietuvių pastangų priskyrė ir dalyvavimą bet kokių bendrojo tarptautinė veikloj, o taip pat sumobilizavimą kongresmanų bei senatorių kalbėjimams, pav., šiemet kalbėjo net 55 iš jų. Taip pat lietuviškas įnašas buvo Strasburgo konferencijoje, konsulų oficialių atstovavimas ir k.

V. Rastenis pabrėžė, kad apčiuopiamos pažangos Lietuvos laisvės kovoj 1958 metai nesuteikė. Tai buvo tik stengiamasi atlaikyti dar turimas pozicijas ir saugoti nuo sustingimo esamas jėgas. Bene pirmoj vietoj paminėtinas šiek tiek apčiuopiamas įnašas, tai Pavergtųjų Europos Tautų Seimo, daugiau dėmesio pasaulio politinėj opinijoj laiminčion veiklon.

J. Brazaitis priminė, jog praeiti metai parodė, kad mums labai trūksta ofenzyvių organizuotų darbų, kai tuo tarpu daugiau buvo susitelkta prie rutininio darbo.

(4) Kurie Lietuvos 1958 m. įvykiai galima būtų laikyti aktyvu kelyje į laisvę?

Šiuo klausimu atsakinėtojai buvo vieningos nuomonės, kad keliui į laisvę pat s v a r b i a usias elementas krašte buvo gyvas, ką rodo komunistinių vadų pasisakymas prieš "revizionizmą" ir "buržuazinį nacionalizmą", o tuo jie vadina kritišką nusiteikimą bolševikinio režimo atžvilgiu. Buvo pažymėta, kad ten reiki kiasi ir kūrybinis pogrindis. Aplamai, 1958 metai davė ypatingai daug į j t i k i n a n č i ų liudijimų, kad Lietuvos jaunimas iš jau pasyvėjančios vyresnės kartos yra perėmęs laisvės idėją karštesniu užsidegimu, negu tikėtasi.

(5) Kokia perspektyva šiems metams ir kuriuos konkrečius įmanomus įvykius uždavinius reiktų atlikti patiems lietuviams laisvės reikalui?

Šiuo paskutiniu ir mums visiems labiausiai rūpimu klausimu plačiau pasisakė visi pašnekėsio dalyviai, iš kurių būdingesnius atskirai čia pateikiu.

Dr. V. Vygantas priminė velionį Antaną Oliū, kuris sakė, jog mūsų laisvės reikalui geriau yra eiti kartu su amerikiečiais, negu siekti būti pripažintais lygiais partneriais su kitais.

Be to, Vygantas priminė, kad ALTo suvažiavime buvo pranešta, jog turim teisę prezidento spaudos konferencijose turėti savo reporterį, bet vis dar jo nėra. Jaunimas veržiasi į geriau apmokamus postus, o ne ten, kur galėtų turėti įtakos Lietuvai. Šiais metais jis randa būtina pradėti vengti tikėti savo nepamainomumu, kas pasireiškia nebe vien ALTe, bet jau ir VLIKe. Nuolat kartojamos vienybės jis siūlė ieškoti ne žodžiuose, bet darbuose.

V. Sidzikauskas tarp kitko siūlė vieningai nusistatyti Lietuvos Diplomatines Tarnybas atveju ir pasigedo ALTo nuoširdesnio bendradarbiavimo su kitais veiksniais, taipgi konsolidacijos. Jis nurodė, jog reikalingas tam tikras autoritetas, kurio nesant, kiekvienas (Nukelta į 7 psl.)

KAIRĖJE: Kovo 8 d. New Yorke įvyks a. a. Antanui Oliui ir Antanui Vanagaičiui prisiminti akademija. Ją rengia Tautinės Sąjungos Rytų apygarda. Nuotraukoj akademijos rengimo reikalais tariai J. Sirusas (11 skyr. pirm.), Dr. B. Nemickas ir apygardos pirmininkas S. Gudas.

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIŠ, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone:

HEnderson 1-6344.
Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief:

Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas:

HEnderson 1-6344.

Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.

Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais.

Atsk. Nr. kainą 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

SPAUDOS IR TALKOS DIENOS

BALYS GAIDŽIŪNAS

Lietuvių Bendruomenės centro valdyba nutarė kiekvieno mėnesio paskutinį šeštadienį laikyti spaudos dieną. Atseit, šiais metais tokių spaudos dienų bus net 11. Ir pati pirmoji jau ši šeštadienį — vasario 26 d.

Šiame Dirvos numeryje rasite V. Mariūno paaiškinimus, kaip numatoma tas spaudos dienas vykdyti. Ir taip pat apgailestavimus, kad lietuviški laikraščiai tam reikalui labai maža entuziazmo rodo.

Žinoma, kad to entuziazmo nedaug. Bet entuziazmas niekad tokiais atvejais neatsiranda, jei iš anksto jam nepasiruošiama. Entuziazmą gerokai karmo, sakyčiau, ir tokių spaudos dienų infliacija. Taip pat karmo, kad ta pirmoji spaudos diena jau gerokai suvėlinta.

Visi žinom, kad laikraščiai užsiskaito ne vasarį kovas geriausiu mėnesiu, bet lapkritį ir gruodį. Bet, jei jau valdžia tik dabar tai paskelbė ir paskelbė iš karto net 11 spaudos dienų, matyt, kad ta valdžia žino, ką daro. Reikia tik linkėti, kad tos spaudos dienos liktų ne vien pasigarsinimu laikraščiuose, bet praktišku lietuviškosios spaudos apsaugavimu.

★

Mane pasiekė du laišukai, kuriuose esu baramas, kam, girdi, skelbiu kiek Dirva gauna naujų skaitytojų. Esą, jei tų naujų skaitytojų būtų labai daug, iki 500 jau tereikėtų tik kelių dešimčių, tai kas kita būtų. Gi dabar esą tik pasijuokimas iš mūsų pačių pastangų.

Tie priekaištai manęs neitkina ir psichologiškai jie visiškai klaidingi. Esu tvirtai įsitikinęs, kad tie naujų skaitytojų skaičiai, jų neskelbiant, būtų dar mažesni. Tiesa, jie ir dabar nedideli, bet tegul pasisako, kuris JAV lietuvių laikraštis per tą patį laiką gavo daugiau naujų skaitytojų, negu jų gavo Dirva. Ir tai nėra koks pasigyrimas, bet dar kartą esamos padėties patvirtinimas, kad su naujais skaitytojais visiems laikraščiams labai sunku. Ir reikia taip pat pasiruošti, kad kiekvienais ateinančiais metais bus dar sunkiau.

★

Lietuviškųjų laikraščių skaitytojai, ypač naujakučiai, labai dažnai mėgsta mums priminti tokius reikalavimus, kuriuos vargu pajęgti ir didieji JAV laikraščiai įgyvendinti. O kai mes pastatėm labai nedidelę sąlygą — tik 500 naujų skaitytojų, po kurių sukelimo jau susidaro sąlygos Dirvą leisti tris kartus

per savaitę, tai tas reikalas ir klyūva už tos nedidelės sąlygos. O, atrodo, neturėtų klyūti.

Visi pripažįstame, kad Dirva paskutiniiais metais padariusi kelius šuolius pirmyn. Leidėjai ir redakcija iki šiol visus duotus pažadus pilnai įvykdė. Jie žadėjo Dirvą leisti du kartus per savaitę — Dirva jau antri metai tokia ir yra. Jie žadėjo nuo šių metų pradžios pereiti į naują spausdinimo techniką su daugeliu vaizdų iš lietuvių gyvenimo — pažadą laikui įvykdė, nors laiko tam pažadui tęsėti buvo nepaprastai maža. Ir pastarąjį pažadą vykdydami, nė kiek nesumažino skaitytinios medžiagos kiekio. Ir jei kas mano, kad dabar Dirva duoda mažiau skaitytinios medžiagos, tas labai klysta. Reikia tik padaryti praėjusių ir šių metų Dirvos numeriuose atspausdintų spaudos ženklų apskaičiavimą ir patys įsitikins. Apškaučiuojant nereikia užmiršti, kad praėjusiais metais buvo 6 psl., gi šiais metais, kad kiek ir mažesni, bet 8 puslapiai. O kada mes gaušim visas užsakytas rinkimo priemones, tos skaitytinios medžiagos kiekis dar padidės.

★

Dedam visas pastangas laikraštį ir toliau gerinti. Ir jį gerinsim. Bet tai darydami, turim teisės laukti ir Jūsų visų talkos. Ypač iš tų, kurie Dirvos ateitim siejotės ir jai tik gero norit. Vieni mes, prie laikraščio dirbantieji, kad ir po kažin kiek valandų per parą dirdami, to nepadarysim. Nepadarysim, nes lietuviškojo laikraščio išlaikymas yra tik ne biznio reikalas. Čia labai daug lemia leidėjų, redaktorių, spausdintuvės ir administracijos darbininkų, o labai didele dalim ir jos bičiulių, pasiaukojimas. Be pasiukojimo ir lietuviškojo apaštalamo šioje srityje didesnių užsimojimų negalima atlikti. O mes jų siekime ir sieksime.

★

Lietuviškajai veiklai vadovaujantieji nusiskundžia, kad mūsų žmonės tikrai mažiau ir mažiau lietuvišku spausdintu žodžiu domisi. Be abejo, to, tos žinios pas juos suplaukia iš laikraščių ir knygų leidėjų. Ir tos žinios-tikros. Greičiausia, kad tos liūdnos žinios ir yra pats didžiausias akstinas skelbtis spaudos dienas.

Mano giliu įsitikinimu, spaudos dienų vykdytojai (jei tos dienos neliks tik šiaip sau pasigarsinimais

Lietuvos nepriklausomybės minėjimo Newarke garbės prezidentas ir New Jersey Lietuvių Tarybos valdyba. Iš kairės (sėdi): konsulas V. Stašinskas, I. Dilienė, prel. I. Kelmelis, inž. V. Dilis. Stovi: L. Morkūnas, kun. P. Totoraitis, I. Trečiokienė, A. S. Trečiokas, adv. C. F. Paulis ir adv. A. Salvest.

VASARIO 16 NEWARKE

Kaip kas metai, taip ir šiais metais Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo minėjimą surengė New Jersey Liet. Taryba. Šis politinis lietuvių vienetas sudarytas nesroviniu pagrindu iš visų tos valstybės liet. organizacijų atstovų. Rengimo komiteta sudarė pati Tarybos valdyba.

Oficialioji minėjimo pušė buvo atžymėta valst. gubernatoriaus ir Newarko miesto mayoro Lietuvių Dienos proklamavimu. Abi šios ištaišos perdavė savo linkėjimus lietuvių tautai ir ragino nepalsti, siekiant laisvės atstatymo.

Gausiai prisirinkusioje bažnyčioje buvo atlaikytos gedulingos pamaldos už Lietuvą ir atgiedota Libera už žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Lietuvos ir Amerikos vėliavas ir žuvusiems pagerbti vainiką atlydėjo uni-

formuoti L. A. Veteranai ir L. A. V. Ladies Auxiliarys.

Bendras minėjimas įvyko šv. Jurgio dr. salėje, kurioje N. J. L. T. sekretorius A. S. Trečiokas minėjimą atidarė, pakviesdamas pirm. V. Dilį minėjimą vesti toliau. Scenoje — Lietuvos kons. V. Stašinskas, valst. vyr. valstybės gyn. padėjėjas C. F. Paulis, miesto mayoras atst. P. Pietruchio ir prel. I. Kelmelis.

Pagrindinis minėjimo kalbėtojas kons. V. Stašinskas savo nuosakioje ir įdomiais faktais pagrįstoje kalboje klausytojus nuvedė į Lietuvos laisvės žuvimo dienas. Jis buvo išklaudytas su ypatingu dėmesiu.

Savo ir sen. H. A. Williams vardu žodį tarė adv.

A. Salvest pažymėdamas, kad tarnybiniam pasisekimui savo lietuviškos kilmės užakcentavimas nėra kliūtis.

Adv. Paulis gražia lietuvių kalba pažymėjo, jog bendras lietuvių darbas, siekiant savo valstybinės nepriklausomybės, mus visus palaikys vienybėje ir dvasiniame gajume.

Specialaus aukų rinkimo nebuvo, bet kiekvienas dalyvis savo inaša atidavė įeidamas į salę. Tuo buvo išveneta nereikalingos maitinimo salė. Sutaupyta laikas ir vis dėlto surinkta \$450. Minėjime dalyvavo 300 žmonių.

Meninę dalį atliko "Rūtos" choras, vadovaujamas muz. A. Kačanausko. Deklamavo A. Butvydaitė ir R. Graudušytė. Pianinu akompanavo L. Stukas.

I. J.

Iš vyskupo V. Brizgio kelionės po Australijos lietuvių kolonijas. Sutikimas Sydneyje aerodrome.

Nuotr. J. Vaičekonio.

WATERBURY

SPAUDOS DIENA

Ryšium su JAV Lietuvių Bendruomenės centro valdybos paskelbta pirmąją spaudos dieną, Waterburio Lietuvių Bendruomenės

apylinkės valdybai talkinant, vietos lietuvių knygyno pastangomis, kovo 1 dieną ruošinama spaudos paroda.

Paroda įvyks Nemuno klubo salėje 48 Green St. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro. Jos lankymas nemokamas.

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINA, LIETUVA, BALTGUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

Pasinaudok patikimu, kruopščiu ir greitai mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

Licensed by USSR
MŪSŲ SKYRIAI

Atdara kasdien nuo 9-6;
Sėkmadieniais nuo 9-4.

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWER 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2-674

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANDrew 8-5040

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Visais klausimais, ryšyje persiuntimo siuntinių Jūsų giminėms ir draugams, kreipkitės į vyriausią įstai-gą arba mūsų patyrusius, atidžius ir mandagius skyrių vedėjus, visi maloniai suteiks jums visus nurodymus. Pradžiuginkite savo gimes ir draugus nusiųsdami jiems siuntinį. Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 val. ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies pasirinkimas maisto produktų, įvairių pramonės dirbinių, odų avalynės, laikrodžių ir kitokių prekių pažėmis žemiausiomis kainomis. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas miltų normas ir patarnavimus.

Atsiminkite, kad mes esame specialistai visa kame, kas liečia siuntinių persiuntimą.

LAIŠKAI

Skaitytojas J. Miglinas, iš Los Angeles, rašo:

Beveik visiems naująją Dirvą giriant, mano miesto tautietis p. P. Gustas ėmė ir išpeikė. Esą, per daug "abrozdėlių", jam nebelikę ko skaityti. Dėl to jis ir "Vienybės" jau atsiskęs ir reikėtų suprasti, kad grasi-sina ir Dirvos atsisakyti, jei dės daugiau paveikslų ir iliustracijų, ir Gustui neliks ko skaityti.

Kai dėl manęs, tai paliu-struotas žmonių ir kitokių vaizdų paveikslais laikraštis tampa dar gyvesnis ir gra-zesnis. Geras vaizdas ar nuotrauka dažnai pasako net daugiau už straipsnį ar korespondenciją. Dirva tam-pa moderninis laikraštis, ir patikėkite kad tikrai dau-guma skaitytojų ja yra pa-tenkinti.

Žinoma, nėra dalyko, ku-ris būtinai visiems patiktų. Bet nebūčiau šio laiško jums rašęs, jeigu manęs ne-būtų nustebinęs p. Gusto antras pageidavimas — su-stabdyti žiliaus ir Jauniaus "svarstymus". Tai jis sako ne tik savo vardu, bet pridėda girdėjęs, jog esą, "daug kas porina, kad tik greičiau jie pasibaigtų"...

Taigi, gerb. tautietis Gus-tas nenori gerų iliustracijų, bet nori daugiau gerų straipsnių, ir tuo pačiu metu vėl tų straipsnių nenori. Matyt, kad nori surasti prie-žastį, kaip, atsisakius Vie-nybės, dabar ir nuo Dirvos atsisakyti... Čia jo teisė, bet bent aš negirdėjau, kad Žiliaus-Jauniaus svarstymų "daug kas" pageidautų, jog jie pasibaigtų. Man tie straipsniai buvo vertingiausi ir įdomiausi, ką iš viso per praėjusius metus Dirva pateikė skaitytojui, kuris mėgsta ilgesnius ir tikrai rimtus straipsnius lietuvių visuomenės, politikos ar tautinės ideologijos klausimais.

Geras laikraštis yra tas, kuris moka patenkinti viso-kių sluoksnių, interesų ir skoniu skaitytojus, duoda-mas visiems nors po truputi. Bet tie atskiri skaityto-jai neturėtų būti aikiplėšiš-ki ir reikalauti, kad tik jų vienu neiškūs ar net prieš-taraujanti pageidavimai bū-tu tenkinami, o jei ne, tai ieškoti "ukazijų" pasiteisi-nimui, kai jie gal jokio lai-kraščio skaityti nebenori.

★

KOKIA GEDA!...

Nors veidrody ir netikri-nau, bet jutau, kad B. Rai-los laiška apie praleistą u Gauguino (Gogėn) pavar-dėj skaičiai skaisčiai pa-raudes iš gėdos...

Tad, paguodos tikslu, leis-kite bent atremti jo įtari-mą, jog ir kitoj pavarde — Malroux (Malrū) įvykusi panaši klaida. Ne, ne garsų-jų rašytoją Malroux (Mal-ro) turėjau galvoj, pavar-todamas tą pavyzdį. Mano pavyzdys šiuo atveju buvo visai abstrakti pavarde. Ją galbūt man pakišo kaip tik mudu su B. R. prieš 14 me-tų Montpellier'o (Mompeljė) mieste palankiai globojusio prancūzų pabėgėlių ministe-rijos valdininko prisimini-mas... To valdininko pa-vardė buvo Roux (Rū, o mūsų laikais būtų Rudis). Tur-būt Malvoisino (Malvuazėn) ištakojamas, padariau Mal-roux, kuris mūsų laikais būtų maždaug Piktrudis (blogas rudis)...

V. R.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink jį užsiprenumeruoti

DAR GALIMA IR NEMIRTI

Mes patys tariame sau sprendimą

Lietuvių Bendruomenės centro valdyba, paskelbusi kiekvieno mėnesio paskutinį šeštadienį Spaudos Dieną, skaito ir girdi pasiteiravimus ir pritarimus, pasisekimo linkėjimus ir baimingus įspėjimus. Kaip šitos idėjos autorius ir kaip daugiausiai atsakomingas dėl jos realizavimo, jaučiu pareigą atsakyti į girdėtus ir galimus klausimus. Kodėl ir kam šita diena? Kas ją vykdydys ir kaip vykdydys?

Kodėl? Atėjo laikas. Knyga miršta, laikraščiai sunkiai besuranda naują skaitytoją. Bendruomenė yra sukurta ir pašaukta išlaikyti gyvą lietuvių kultūrą apsupime ir be naujo priimtino peno iš Gimtojo Krašto. Šiais laikais ir šiomis sąlygomis negali būti gyvos tautinės sąmonės be gyvo gimtąja kalba laikraščio ir literatūros. Bendruomenė nepateisintų nei savo įsikūrimo, nei į ją dedamų vilčių, jeigu spaudos būdų neregėtų o regėdama savo parama jos gelbėti neateitų. Bet ji ir regi, ir veikti pasiruošusi. Ir ne tik Jungt. Amerikos Valstybių mastu. Sausio 24 d. bendrame posėdyje Pasaulio Liet. Bendruomenės valdyba, Kanados Krašto centro valdyba ir JAV c. valdyba nutarė Sp. Dienos idėją pasauliniu mastu įgyvendinti.

Kam? Šitos dienos akcija Bendruomenė tiesiogiai sau nieko nesiekia. Ji nori padėti mūsų laikraštinkui ir rašytojui išlikti gyvam ir kūrybingam. Todėl su dideliu nustebimu mes sekame mūsų spaudos atsiliepimą ir Bendruomenės skelbiamąją akciją. Iki šiol tik trys laikraščiai idėję centro valdybos skelbimą Sp. Dienos reikalą. Dirva yra viena iš tų trijų. Bet ir jie pasistengė tą skelbimą nugrūsti į mažiausiai pastebimas laikraščio vietas pasigailėdami stambesnių antraščių ar kitokių paryškinių. Čia pat dėl to Dirvoje pasisakymas Juozas Žilvinas Bendruomenei lyg ir prikiša, kad ji dar nieko nepadariusi. "Bet sausi jau praėjo,

VIKTORAS MARIŪNAS

vasaris įpusėjo — ką duos kiti mėnesiai?" J. Žilvinui užtektų dirbti c. valdybos skelbimą ir jis pamatytų, kad pirmoji Spaudos Diena skelbiama dar tik vasario 28 dieną.

Dirvos Nr. 14 laiško skytyje B. G. iš Clevelando taip atsiliepia: "Be abejo, sumanymas gražus, bet labai bijau, kad jis neliktų tik popieriuje. O manyje baimė kyla dėl to, kad nieko neužsiminta, kaip gi tos spaudos dienos bus pravedamos. Ar tik laikraščiuose garsinant... ar kuriais kitais būdais. Labai laukčiau paaiškinimų."

Bendruomenė turi savo jau gana tankų ir veiksmingą organizacinį tinklą — apylinkę. Centro valdybai formaliai ir viešai paskelbus Spaudos Dieną, jos akcijai vykdyti buvo parašyta ir Apylinkių valdyboms išsiuntinėta instrukcija, nusakanti Sp. Dienos reikalą, siekimą, platinimą, propagandą ir statistiką. Centro valdyba niekada nenustos skatinti apylinkes, kad jos pagal vietos sąlygas šią instrukciją stropiai vykdytų. Vykdoma ji kas mėnesį turėtų nešti vis gausnesnius platinimo vaisius ir vis daugiau išblaškyti Dirvos bičiulių skepticizmą ir baimę. Čia siūlau susipažinti su pagrindiniais instrukcijos paragrafais.

• **Siekimas.** Bent vienu laikraščiu daugiau į šeimą ir bent šešios knygos per metus — mintis, teiktina kiekvienam apylinkės lietuviui. Šiam siekimui tapti kūnu reikėtų, kad kiekviena šeima spaudai skirtų bent dešimt centų per dieną. Visom priemonėm reikėtų žmones skatinti ir įtikinti, kad ateityje iš anksto Spaudos Dienai taupyti, patogiausiai — įsigydami spaudos bankelį. Didelės auklėjamosios reikšmės turėtų vaikų pratinimas taupyti smulkius pinigus ir dėti į tą bankelį.

• **Platinimas.** Siektinas idealas — organizuoti platinimą po namus. Prie to turėtų būti einama. Šiuo metu apylinkės prašomos ateiti į pagalbą nuolatiniams knygų platintojams. Spaudos Dieną knygos pardavinėjamos ir laikraščių prenumerata priimama galėtų būti ir tose parduotuvėse, kur lietuviai paprastai perka maistą ar kitus daiktus. Spaudos Dieną simbolizuos šeštadienis, bet kiekvienas, kas pirks knygą ar užsi-prenumeruos laikraštį bet kurioje platinimo vietoje ir rytojais dieną (sekmadienį), taip pat bus skaitomas Spaudos Dienos akcijoje dalyvavęs.

• **Propaganda.** Naudotinos visos priemonės, — laikraščiai ir radijas susirinkimai ir knygų pamokslai, lapeliai ir plakatai, — Spaudos Dienos prasmę kelti, jai taupymą ir jos platinimo vietoms priminti. Bet atsimeinant, kad Spaudos Diena bus pastovi institucija, propaganda neprivalo išvirsti į turginį riksmą ir pigių išpardavimų reklamą. Rimtas, įtikinantis ir autoritetingas žodis privalo šią akciją iškelti į gyvybinės reikšmės plotnę šalia kasdieninės duonos, pastogės ir drabužio.

• **Statistika.** Apylinkių Valdybų skirti žmonės registruoja, kas Spaudos Dieną perka knygas ar užsi-prenumeruoja laikraščius. Jų pavardes, bet ne už kiek ir ką pirkto, skelbia kuriam viename laikraštyje.

Taigi, centro Valdyba Spaudos Dieną ne tik paskelbė, bet ir jos realizavimo priemones numatė. Stebuklų iš karto netenka laukti. Reikės mūsų žmogų dar pabudinti, pagraudenti ir už rankos pavedžioti. Iš spaudos mes laukiame šitos akcijos supratimo, jai šiltesnio jausmo ir autoritetingų paskatinių. Jos pažėros nauda.

Tais pačiais spaudos rūpesčiais, kaip ir dabar, prieš dešimt metų Dillingene, "Mūsų Kelio" redakcijoje, posėdžiavo spaudos ir jos bičiulių būrelis. Iš kairės: A. Mus-teikis, K. Bradūnas, V. Bieliauskas, J. Vitėnas, D. Penikas, A. Laikūnas, BALFo atstovė p. Rovaitė, J. Brazaitis, Č. Masaitis ir S. Balčiūnas. Dirvos nuotrauka.

VASARIO 16 MINĖJIMAS PER CHICAGOS RADIJĄ

Šalia organizacijų ir draugijų gausių Vasario 16 dienos minėjimų, trumpai čia primintini Chicago lietuvių radijo valandėlių paminėjimai, kurie praversti gana gražiai ir reikšmingai.

Vasario 15 d. Sambūris Šviesa per Margučio radiją davė mažiesiems lietuviukams, likusiems namuose, rašyt. P. Jurkaus apysaką, kurią skaitė akt. A. Kurauskas, pavedžiodamas mažuosius po Lietuvą ir Karo Muziejų. Jie ten viską matė: ir didingą Lietuvos praeitį, ir Laisvės kovas ir už Laisvę žuvusių paminklus, o pagaliau įkopė į Karo Muziejaus bokštą prie Laisvės Varpo, kuris prabilo — "aš esu Laisvės Varpas..." ir savo skatinančiu didžiu balsu į

juos kalbėjo, kad "tas laisvės nevertas, kas negina jos!"

Tą pat dieną, po Margučio valandėlės, sekė J. Budriko prekybos namų radijo valandėlė, skirta Vasario 16 dienai paminėti. Meninę dalį išpildė solistės Al. Kalvaitytė ir Iz. Motiekaitienė.

Vasario 16 d. Sophie Barcus radijo valandos, rytinė ir vakarinė, veik išimtinai buvo paskirtos Vasario 16 dienos paminėjimui. Vakarinė minėjimo programa, kuri tęsėsi visą valandą, buvo tkrai įspūdinga. Pradėta Lietuvos himnu ir Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo akto skaitymu. Po akto sekė Lietuvos konsulo Dr. P. Daužvardžio kalba ir Nepriklausomybės Akto signatarų M. Biržiškos ir S. Kairio dar

gyvų ir gyvenančių Amerikoje, sveikinimas su linkėjimais, dar ilgai dirbti Lietuvos labui. Lietuviškas dainas, sumaniai minėjimui parinktas, išpildė jaunos dainininkės Irena Kalėdinskaitė, Juzė Mileriūtė ir Aldona Barcus, o tarpuose buvo pagroti muz. Br. Jonušo lietuviški maršai.

Minėjimo programą gražiai pravedė Amerikoje gimusi lietuvaitė, Aldona Barcus-Engel su jautriais skatinimais visiems dirbti "mūsų tėvynei Lietuvai, kad ji greičiau būtų laisva ir laiminga".

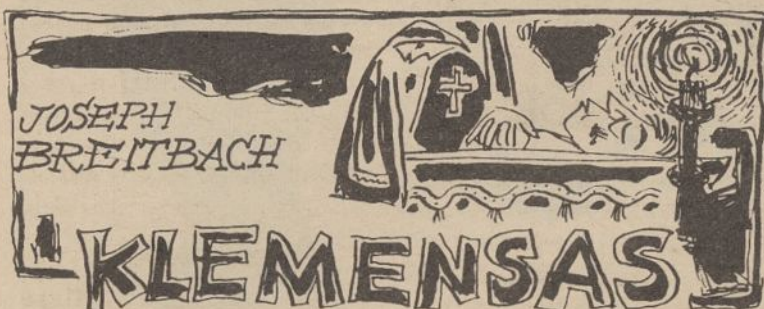
Taip pat, pažymėtinas Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas Chicagoje anglų kalba, perduotas vasario 13 d. per WSEL-FM radijo stotį, kuriame kalbėjo konsulas Dr. P. Daužvardis ir davė paaiškinimus į paklausimus apie Lietuvą ir Lietuvos okupaciją. Buvo grojama Lietuvos himnas, lietuviškos dainos ir taut. šokių muzika. Apie liet. dainas ir šokius paaiškinimus teikė konsulo žmona p. J. Daužvardienė. (jk.)

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME

GET OUR LOW RATES AND HELPFUL TERMS

OUR ESCROW SERVICE PROTECTS YOU WHEN BUYING OR SELLING REAL ESTATE

— Tėve! — subliovė jis. — Kas... kas mirė mūsų namuose...

— Jeigu būtum pranešęs, kur esi, žinotum.

Klemensas susmuko kėdėje ir, užsidengęs rankom veidą, užsikūkciojo.

— Martynas! Aišku... Ir jo... jo triušelių nebėra...

— Ne, ne Martynas, — tėvas pakilo ir atitraukė jo rankas nuo veido. — Einam, karstas dar neužkalas. Gal pasižiūrėti.

Klemensas sekė tėvą lyg apsvaigęs. Didžiojo salė stovėjo karstas.

— Kristė... mūsų mažoji, mūsų Kristė..., — ir jis atsirėmė į duris. Tai galėjo būti tik Kristina. Visiems karstas būtų buvęs perdidelis. Tėvas jis stumtelėjo.

— Eik, perskaityk mirties pranešimą.

— Tėve! — sudejavo Klemensas. Jis žengė porą žingsnių ir vėl atsigrėžė.

— Skaityk! — suriko tėvas.

Tik dabar jis pastebėjo, kad šalia karsto gulėjo plaktukas ir saujelė vinių. Nebuvo nei gėlių, nei žvakių.

— Kortelė su mirties pranešimu pasiliks prie karsto visam laikui, — girdėjo jis kietą tėvo balsą. — O dabar klaupkis ir perskaityk.

Klemensas lėtai atsiklaupė. Raidės judėjo ir keitėsi prieš jo akis. Ir vėl tas pats griežtas balsas:

— Skaityk! Garsiai ir aiškiai

Prikimusiu balsu Klemensas pradėjo:

"Su gilia širdgėla mes nusilenkiame Aukščiausiojo valiai ir norui, kuris pasiėmė pas save mūsų mylimą sūnų, brolių ir brolių Klemensą Wirgą, žydinčioj jaunystėj, tesulaukusį septynioliką metų. Jis nuskendo, besimaudydamas Reino upėje. Kadangi skenduolio kūno nepasisėkė surasti, už jo sielą bus atlaikytos gedulingos pamaldos..."

— Gedulingos pamaldos! Tėve, čia tai jau ne mano kaltė! — pašoko Klemensas. — Argi galima taip greitai apskelbti žmogų mirusį?

— Nutilk! Nutilk, nes kitaip užsimiršęs nežinau, ką padarysiu!

Klemensas nuleido galvą. Viskas baigta. Aišku, kad tėvui gedulingų pamaldų atlikimas už tariamą skenduolį buvo baisėsnis nusikaltimas, nei žmogžudystė. Apsisukęs jis pamatė, kaip tėvas valė su kempine juodąją lentelę, ant kurios surašydavo kunigo užsakymus. Jis ją valė atidžiai, drebančiom rankom, taip arti veido, jog jo raudona, smaili barzda retkarčiais paliesdavo lentelę.

— Taip, dabar atnešk man suolelį, — mostelėjo jis ranka į vyskupijos herbas išsiuvinėtą suoliuką.

— Vyskupo suolelį? — išsižiojo Klemensas. Tėvas tylėdamas prisitraukė netoliese stovinčią kėdę, ir atsėdęs pasidėjo lentelę ant kelių.

— Už kiekvieną mėlą brauksiu lentelėj brūkšnį, lygiai kaip už kiekvieną neatsakytą klausimą. Taip. Ką tu veikei prieš upės aną atmintiną sekmadienį, kai, vietoj buvęs pamaldose, nubėgai tenai?

Klemensas paraudo. Ne, šitokio klausimo jis nesi-tikėjo.

— Ko tyli? Apkurta? Braukiu du brūkšnius. Ką tai reiškia, sužinosi vėliau. Dabar toliau: ar prieš upės sugalvojai pabėgimą, ar anksčiau, namuose?

— Aš gi sakiau tau, — suriko Klemensas. — Mušk mane geriau tuoj! Juk vistiek viską žinau.

— Brūkšnys!

— Tėve, aš negaliu tau dabar atsakinėti. Suprask, pagaliau. Aš pervargęs, alkanas, susijaudinęs...

— Gerai, jeigu nenori atsakyti į mano klausimus, aš tave dar šiandien perduosiu policijai. Jie tave apgyvendins pataisos namuose, iki tu tapsi pilnametis. Pasirink, kas geriau patinka.

Klemensas užsimerkė. Ketveri metai pataisos namuose? Ne! Geriau jau visa kita.

— Nu, aš buvau pasivilkęs savo darbinius rūbus po izeigine eilute. Marškinius, kojines ir batus nusinešiau, susisupęs į rankšluostį. Paupyje persirengiau ir, palikęs geruosius rūbus, nuėjau.

— Brūkšnys!

— Aš nemeluojau, tėve. Tikrai.

— Dar vienas brūkšnys. Tu nenuėjai, bet pasislėpė krūmuose.

Ak, ir šitai tėvas žinojo.

— Nu, taip, — sutiko Klemensas.

— Tu tupėjai krūmuose, ir kai kažkoks valkata priselino prie tavo rūbų, tu nubėgai pas jį, ir susitarę iške-liavot abu. Bet matai, vieną dieną, šitą žmogų pradėjo graužti sąžinė, ir jis parašė man laišką.

— Sąžinė! Tas niekšas dėl visai kitų priežasčių tau parašė!

— Niekšas? — tėvo balsas pakilo. — Anas buvo niekšas, kuris laukė iki žmonės, suradę jo rūbus, pašaukė policiją. Anas buvo niekšas, kuris be trupinio jausmo žiūrėjo, kaip Kristė su Martynu suklupę verkė prie tavo rūbų, kurio širdis nesudrebėjo matant, kaip brolis valandom lakstė paupiu šaukdamas tavo vardą...

— Užtenka! Tėve, taip nekalbek! Tuomet jau manęs nebebuvo, kaip tu mane gyvą matai, buvau jau nuėjęs!

— Ir tu tikrai nemeluoji? — tėvo balsas vėl buvo ramus.

— Iš ko tu gyvenai, valkataudamas su anuo žmogum? Klemensas truktelėjo pečiais. Klausimas jam atrodė juokingas.

— Aš noriu žinoti, kaip tu pragyvenai?

— Tu juk pats pasakei: valkataudamas. Prašiau iš-maldos. Kaip gi kitaip?

Tėvas braukė brūkšnį.

— Lyg aš nežinočiau, kad vogei. Pavyzdžiui, kad ir vaisius.

— Nu jau... Dėl keletos vaisių. Kokia čia vagystė?

— Ar eidavai sekmadieniais į bažnyčią?

— Ne! — suriko Klemensas. — Baik pagaliau klausinėjimą ir pradėk... — jis atsijuosė savo diržą.

— Susijuosk. Aš nemušiu tavęs. Tu pajuokei Dievą, žaidei su mirtim, ir dabar manai taip pigiai išsipirkti? Rytoj pasakysiu, kokia bus atgaila. Atgailausim abu, nes matai, ir aš turiu atsakyti už tavo nusikaltimus, kadangi esu tavo tėvas. Tačiau ne tik atgaila, bet ir bausmė bus. Kiekvienas šitų brūkšnių reiškia vieną. Bet apie tai vėliau. Dabar užneškim karstą.

— Į viršų?

— Ir atmink: nuo dabar neturi teisės nieko klausti. Čiupk!

Jie pakėlė ir išnešė karstą į koridorių. Klemensas širdo. Šitoks žmogus! Ko gero palieps dar karstą nešti į mano kambarį, idant aš jokių būdu neužmirščiau, jog už-

(Nukelta į 4 psl.)

BRONYS RAILA

klausimuose ir atsakymuose

Š. m. kovo 10 d. Dirvos bendradarbiui Broniui Railai sukanka 50 metų amžiaus. Ta proga Vytautas Gedgaudas kreipėsi į sukaktuvininką su keletu klausimų, iš kurių skaitytojai galės susidaryti pilnesnį vaizdą apie jo asmenį ir gyvenimą.

Bronys Raila artimiausiu laiku pradės pastoviai bendradarbiauti Dirvoje.

— Jūs sulaukėte 50 metų amžiaus sukakties. Ta proga norime išgirsti Jūsų atsakymus į eilę klausimų. Kaip jaučiatės?

— Netikėčiausiai! Kaip reporteris ar publicistas esu turėjęs ir aprašęs daugybę pasikalbėjimų su įvairiais asmenimis, bet kad kitas žurnalistas norėtų turėti su manim "pasikalbėjimą" ir jį aprašyti, — tai pirmas kartas. Taipgi manau, kad 50 metų amžiaus sukaktuvių viešo minėjimo mada nėra labai gera net nusipelnusiems asmenims, o juo labiau man, maža ką tepadarusiam ir nieko tautai nenusipelnusiam. Nusipelnusių asmenų vieši sukaktuvių minėjimai tepradėtinai anksčiausia nuo 60 metų. Mums visiems kitiems užtektų šeimyninių gimtadienio minėjimų, kasmet pavaišinant gimines ir draugus.

— Kokia Jūsų kilmė: vieta, šeimos socialinė padėtis praeityje?...

— Mano prosenelis kilęs iš Naujamiesčio (prie Panevėžio) ir ten buvęs didelių dvarų ūkvedžiu. Už gerą tarnybą kažkoks magnatas jam padovanojo vidutinį ūkį Rozalimo valsčiuje, Plaušiškių kaime. Čia gimė mano senelis, tėvas ir pagaliau aš, kaip jauniausias šeimoje, 1909 m. kovo 10 d. Mano tėvas buvo labai sumanus ūkininkas ir žemę padidino, o vyriausias brolis Stasys, kaip Lietuvos nepriklausomybės kovų savanoris, dar papildomai buvo gavęs 10 hektarų. Tad bolševikų spauda visai teisingai mane vadino "stambaus buožės sūneliu". Prisipažinsiu, kad šis jų koliojimosi žodis šiandien man teikia pasitenkinimo. Darbininkai ir ūkininkai išlaikė lietuvių tautos gyvybę ir atkūrė laisvą valstybę.

— Kada Jūmyse atsirado patraukimas spaudai ir rašymui?

— Ankstokai, ir gal tai buvo šeimyninė tradicija ar toks prigimimas. Mano dėdė, vyresnis tėvo brolis Sta-

BRONYS RAILA

Panevėžio gimnazijos 6-sios klasės mokinys (1925 m.). Norėdamas pramokti redakcinio darbo technikos, laisvalaikio, be atlyginimo rradėjo dirbti "Panevėžio Balso" redakcijoje: rinko kroniką, taisė korektūras, tvarkė provincijos korespondencijas, o sekančiais metais jau rašydavo "vedamuosius".

sys "Aušros" išėjimo laikais buvo advokatas Kaune, tada turbūt pirmas ir viintelis tikras lietuvis advokatas tame mieste ir gana aktyviai bendradarbiavo "Aušroje", pasirašydamas Stajės šunbajorio ir kitais slapyvardžiais, o vėliau bendradarbiavo "Vilniaus žinių" dienraštyje. Mano vyresnis brolis Vladas, nors neėjęs tam specialių mokslų, visai neblogai rašė straipsnius, eilėraščius ir trumpus teatro veikaliukus. Aš pats korespondencijas į šaulių savaitraštį "Trimitą" pradėjau rašyti būdamas 11 metų. Pirmą eilėraštį parašiau 12 metų. O pirmą "tikrą straipsnį" turėdamas 14 metų. 1923 m. rugsėjo mėnesį jį išspausdino Kauno dienraštis "Lietuva" skyriuje Bibliografija ir Kritika, o to str. antrašė buvo "Dar dėl vaikų laikraščio"... Toje temoje, matyt, jau glūdėjo visi vėlesni mano palinkimai.

— Kas buvo ta "mūza", kuri įkvėpė parašyti pirmą-

jį eilėraštį?

— Mano tėvo ūkio pakluonėmis tekantis mažas žuvingas upeliūkštis Saka. Bet patį eilėraštį pavadinau labai blankiai — "Upelis". Jis nebuvo išspausdintas. Rašytas sau. Ir labai, labai silpnas...

— Kodėl rašote? Ar manote, kad žurnalisto profesija yra naudinga žmoni-jai?

— Jeigu nebūtų žurnalizmo, niekad nebūtų buvę tokios žmonijos, kokia ji dabar yra. Raštas yra pats svarbiausias ar bent vienas iš pačių svarbiausių kiekvienos tautos civilizacijos pagrindų ir jos pažangos stūmėjų. Prieš keletą metų kalbėjomės su Dr. M. Yču (chemiku) apie Arnold Toynbee veikalą "Istorijos studija". Kritikavau britų istoriką, kad jis labai nevykusiai ir gana neigiamai rašo ten apie lietuvių, vienoje vietoje juos net išvardindamas "paskutiniaisiais barbarais Europoje"... Yčas man pradėjo aiškinti su resignacija: "Kągi, mes, matyt, priklausėm prie vadinamųjų "arrested civilizations". Mūsų proseneliai kūrė gana didingą civilizaciją, bet neturėjo savo rašto"... Nereikėjo toliau ginčytis, nes tai ir mano nuomonė nuo to laiko, kai išmokau rašyti. Rašymas traukė, ir šiandien labiausiai tebevertinu raštą — knygą, laikraštį, — kaip svarbiausią civilizacijos ir jos pažangos pagrindą.

— Ką rašydamas siekiate parodyti skaitytojui?

— Viską, ką pats turiu ar žinau. Kartais noriu jį įtikinti, kartais tik painformuoti, kai kada sukelti naują nuotaiką ar apibendrinti bendrąsias visuomenėje jau esančias nuotaikas. Ne sykį mėgstau ar bent mėginu suteikti skaitytojui pramogą.

— Kokį iš lietuvių rašytojų-poetų mirusį ar dar gyvą, labiausiai mėgote?

— Vertinau ir tebevertinu net keliolika. O ką mėgau, tai paminėčiau Kazį Binkį (daugiausia, kaip labai įdomų žmogų), Jurgį Savickį ir Putiną. Putiną betgi tik jo "dekadentiškame", arba kaip dabar pasakytume — "nuosmūkiu" laikotarpyje.

— Ir kokį pasaulinį rašytoją labiausiai mėgote?

— Čia dar sunkiau atrinkti, nes kokio vieno nesu išskyręs. Mėgstau ir tebevertinu daugelį klasikų. Bet daugiausia įspūdžio bus darę ir teikę išgyvenimų Hamunas, Turgenevas, Tolstojus, Byronas, Adomas Mickevičius, Whitemanas, Stendhalis, Schilleris, Thomas Mannas, Flaubert, Sinclair Lewis...

— O Dostojevskis?

— Ne, visai ne, — nors skaičiau jo beveik visus veikalus, kai kuriuos po porą kartų. Nemėgstau nei liguistų rašytojų, nei jų tokios pat liguistos dvasios veikalu.

— Kuris lietuvis dailininkas Jums labiausiai patinka?

— Deja, Adomas Galdikas... Dar mėgstu Kasiulį, Jonyną, Viesulą, tik gaila, jų vėlesnius darbus tegalėjau matyti iš nuospaudų, ne originaluose.

— Kurį pasaulinį dailininką mėgstate?

— Pamėgimai nuolat keičiasi. Studento laikais labiau-

Paryžiaus "gražiausioje pasaulyje aikštėje", Place de la Concorde, prie fontanų, 1939 m. vasarą, prieš išvykstant Lietuvon, užbaigus tarptautinės teisės studijas Paryžiaus U-to Aukštųjų Tarpt. Mokslų Institute. Studijų metu B. Raila buvo "Lietuvos Aido" ir "Vairo" politiniu korespondentu Paryžiuje. Nuotraukoje Bronys Raila su žmona Daneta.

siai mėgau Renesanso klasiškus. Vėliau — prancūzų impresionistus, ypač Renoir (ir iki šiol jį tebe mėgstau, specialiai jo sveikas merginas maudyklose...). Dar vėliau vadinamuosius prancūzų "fauves" ir jų tarpe iki šiol labiausiai Matisse. Abstraktiniame mene mėgstau tas kryptis, kurios ėmė vystytis nuo Čiurlonio ir Kandinskio. Daugumą ki-

tų dabartinio abstraktinio meno krypčių laikau be senso ir greit žlugsniančiomis. Skulptūroje nei praeityje, nei dabartyje nerandu dingesnio ir poetingesnio, kaip Augustas Rodin. Praleisti dieną jo kūrinių muziejuje Paryžiuje man būdavo didelė šventė.

— Kurį asmenį istorijoje laikote žymiausiu?

— Kinietį Konfucijų ir

graiką Sokratą, kaip šiojo mokslo išdėstė jo mokinys Platonas.

— O Kristų?

— Kristų laikau ne istoriniu, bet legendariniu asmeniu. Tai, ką jis mokė, vėliau aprašė visai kiti žmonės iš nuogirdų ir pasakojimų. Labai gailiuosi, kad pats Kristus nepaliko jokių savo raštų. Tada būtų daug mažiau ginčų dėl jo. B. d.

EAGLE ŽENKLAI PADIDINA SUTAUPAS

the MAY CO'S 2 BASEMENT stores
DOWNTOWN—PUBLIC SQUARE ON THE HEIGHTS—CEDAR CENTER

Tinkami ilgiam!
"Countour"
liemens

SPORTINIAI RŪBAI

"Stockton of Dallas"

- Sijonai
- Kelnės
- Pedal Pushers

3.99
VIENAS

DYDŽIAI

Trumpi 10-18
Vidutiniai .. 10-18
Ilgai 12-18

Sijonai:

Crisp rayon ir dacron mišinio stiliai su 2 priekiniais kišenais, užpakaliniu ziperiu ir guzikų pagražinimu. Juodos, navy, Nassau mėlynos ir smėlio spalvos.

Kelnės:

Patvarios populiaros Wrinkle-Shed Dansheen medžiagos Dan River firmos: reikalingos maža lyginimo. Susiaurintos kiškos su įkirptom blauzdom; gražūs kišenai prie liemens ir ziperio uždarymas. Juodos, smėlio ar žalios spalvos.

Pedal Pushers:

Gražūs ir patogūs su įkirpimu keliuose dėl grožio ir laisvumo. Taip pat pasiūti iš Wrinkle-Shed Dansheen Dan River firmos. Dviejų atspalvių — juodos, smėlinės ar žalios spalvos.

Paštu ir telefonu užsakymai priimami... Saukite SHerry 1-3000

The May Co.'s Basement Sportswear De partment Downtown and On the Heights

KLEMENSAS...

(Atkelta iš 3 psl.)

rūstinau jo Poną Dievą. Na, Martynas tikrai nustebės sugrįžęs. Ir koks baisus tėvo kerštas! Neužtenka atgailos, dar ir bausmės sugalvojo. Argi tai garbinga?

— Pastatykim.

Kaip? Jau čia? Kieno kambaryje jis mano šitą baldą padėti? Tik jau ne savo paties. Tuo labiau ne Kristės arba tetos.

— Nuo šios dienos tu nebegyvensi su Martynu. Tavo kambarys dabar bus šalia manojo.

Ak šitaip, pagalvojo Klemensas. Puikus pakaitalas vietoj Martyno! Tai tikriausia bausmė Nr. 1? Gerai. Jei-gu tėvas mano, kad pradėsiu maldauti pasigailėjimo, jis labai nusivils!

— Reiškia, karstą statysim mano kambaryje? Mielai. Bus padaryta.

Tačiau pravėręs duris, jis atšoko. Kambaryje nebuvo nei vieno baldų. Ant grindų gulėjo sulankstyta antklodė ir šalia jos maldaknygė su rožančium. Tai kur gi jis turėtų miegoti?

— Dabar gerai klausyk: du mėnesius tu neturėsi kitokio guolio, kaip šitą, kurį bauriai apgaulingu būdu pats pasirinkai. O dabar eisim pas kleboną. Tavo nusikal-timas jį taip paveikė, jog turėjo atsigulti ligoninėn.

— Palauk. Leisk nors persirengti. Mes juk turėsime pereit per visą miestelį...

— Taip, ir pro visus žmones, kurie meldėsi už tavo sielą ir atsiuntė vainikus. Daugelio tu turėsi asmeniškai atsiprašyti ir sumokėti už vainikus. Atsimeni, Klemensai, kaip buvai visų, visų mėgiamas. Man atrodo, tai pasibaigė. Net ir sporto klubas tave išbraukė iš savo narių sąrašo. Matai, vaikel, Dievas yra atlaidus, bet ne žmonės. Ne. Jeigu tu juos nuvili arba užgauni, jie keršija. Vienu ar kitu būdu.

Klemensas perbraukė delnu kaktą. Apie tai jis net nebuvo pagalvojęs. Nejaugi, ką tėvas sakė, buvo teisybė? Nejaugi jis tikrai buvo toks neprotingas ir nesubrendęs? Iš vokiečių kalbos vertė: Z. K.

SLAPTINGAS GYVENIMAS BABĖNŲ MIŠKE

(2)

A. RUKUIŽA

Iš Kėdainių, pasivaikščioji ir pailsėti, atėjo tėvai su dviem vaikais. Renkant uogas ir kvepiančias konvalijas jie pertoli nuėjo. Pasuko į nuo tako į šalį ir žolėse pamatė gulintį stirniuką.

Pirmas pamatė Vitas ir suriko: "Jauna stirna, stirniukas". Atbėgus Joneliui, kaip į žemę įbesti abu vaikai stovėjo ir į jį žiūrėjo. Pilnos meilės akys buvo nukreiptos į gulintį stirniuką.

— Jis visiškai vienas, neturi motinos. Mes turime jį paimti ir nunešti girininkui, kitaip jis mirs iš bado, — pasakė Vitas ir šaukė: Tėti, mama, ateikite greičiau, visiškai jaunas stirniukas. Jis neturi motinos, mes turime jį su savim paimti.

— Ne, nejudinkite, — atsakė tėvas. Jis yra labai lėpus. Mes noriai jį paimtume, bet negalima taip daryti. Stirna mūsų išsigando ir nuo jo laikinai pasišalino. Tikrai ji yra kur nors netoli.

Vaikai dar kartą tyliai pažiūrėjo į stirniuką ir pasitraukė. Po kelių minučių stirna tikrai sugrįžo prie savo vaiko.

Sulaukęs dviejų savičių amžiaus stirniukas linksmai šokinėjo aplink motiną. Dabar pavojui atėjus, jis jau negulė į žolę, bet kartu su motina bėgo į saugesnę vietą. Dabar jis jau žinojo, kokią didelę reikšmę žvėrių gyvenime turi uoslė ir klausas.

Vieną kartą jos patraukė giliau į mišką. Stirniukas visą laiką sekė savo motiną. Traukė jį per avietytus, kirtimus šokinėdami per kelmus, rąstus. Motina vis sustodavo, apsidairydavo, skabė minkštus lapelius ir auglius.

Miške pasidarė šviesiau, tie jau artėjo į palaukę. Galvos judesiu motina davė ženkla stirniukui stovėti vietoje. Medžių pavėsyje stirna žengė keletą žingsnių pirmyn, sustojo, klausėsi ir uostė. Buvo visiškai saugu. Tada patraukė jį kelias dešimtys žingsnių į vieną, vėliau į kitą pusę. Atidus vaikas nejudėdamas sekė jos visus judesius. Jis suprato, kad miško pakraštyje ypatingai pavojinga. Pagaliau abu priėjo miško pakraštį. Motina padarė didelį šuolį pirmyn ir išsoko iš miško. Stirniukas šoko kartu su ja.

Auksinių saulės spindulių apakinti po poros žingsnių sustojo. Stirniukui atsivėrė tlar nematytas naujas pasaulis. Kiek jo akys matė buvo plati pieva, toliau medžiais ir krūmais apaugę Nevėžio krantai. Anapus upės Vilainių dvaras ir didelis mūrinis malūnas.

Motina neleido ilgai džiaugtis nauju pasauliu. Greit jie patraukė giliau į pievą ir pranyko aukštoje žolėje. Čia jie jautėsi saugūs. Stirniukas ilgai dykinėjo ir išdykavo kol nepajuto alkio. Tada jis pribėgo prie motinos, pasigavo spėnį ir pažindęs nurimo.

Taip jie kas vakarą išeidavo į pievą ir saulei tekant grįždavo į mišką.

Atėjo liepos mėnuo. Jau porą savičių kai mūsų stirnos paliko mišką, kuriame visą pavasarį taip gerai jautėsi. Vasaros karščiai, mūsės, bimbalai, akliai ir uodai nedavė joms ramybės, tat vertė trauktis iš miško.

Pievos jau buvo nušienautos, todėl pasitraukė čia pat į Justinavos kaimo rūgius. Čia joms buvo gerai, oras netvankus, papūsdavo vėjelis, kuris išblaškydavo muses ir uodus. Dienos metu rūgiuose tūnojo, o vakarais išeidavo sultingųjų do-

bily bei avių paėsti. Bet neilgai tęsėsi toks laisvas, nerūpestingas gyvenimas.

Artėjo rugiapiūtė. Ūkininkai piovė rūgius, po to vasarojū ir dobičius. Stirnoms reikėjo trauktis atgal į mišką. Dabar sena stirna ypatingai buvo budri, vakarais vėliau išeidavo į pievą atolų paėsti ir rytais su aušra grįždavo miškan. Miške irgi nesijautė saugi. Su-trasėję lūžusi šaka, stirna kartu su vaiku bėga į kitą miško galą. Grybus, uogas ir riešutus renkantieji žmonės nuolat jas gąsdindavo. Ir toks neramus gyvenimas tęsėsi iki žiemos.

Didžiausias stirnų priešas buvo palaidi šunys. Girininkas daug kartų vakarais ir naktimis girdėjo miške skalijant. Kartą jis miške rado apgraužtus stirnos kaulus. Jam buvo aišku, kad šunys gauda stirnas.

Girininkas susekė, kad Justinavos kaime yra didelis rudas šuo, kuris vakarais ir naktimis miške gaudė gyvius. Ir kaip kenksmingą nutarė likviduoti. Miško pakraštyje jis įrengė šešių jardų aukščio sostą, į kurį įlipęs galėjo patogiai atsistoti ir stebėti žvėrių ir paukščių gyvenimą. Iš šito sosto galima buvo gerai matyti miško pakraštį, Justinavos kaimo laukus ir Vilainių pievą. Dažnai rytais ir vakarais girininkas sėdėdamas toje kėdėje stebėdavo su vaikais išėjusias stirnas ir gražiais ragais stirninus.

Šiandien jis irgi įlipo į sostą, bet šautuvu nešinas. Šiandien jis pasiryžo pamokyti tą rudą šunį.

Vakaras buvo gražus. Medžiuose čirškė žiogai, strazdai linksmai giedojo. Saulė jau buvo žemiau miško nusileidus. Ties pieva kilo rūkas. Mėnulis apšvietė

Ir taip būna gyvenime...

Vienas West Virginia gyventojas įsiprašė pavėžinti. Vaziuodami su automobilio savininku pasikeisdami vairavo Missouri policija sulauke automobilį, kurį tuo metu vairavo pakeleivis, neturėdamas vairuotojo leidimo. Už tai buvo nubaustas dvi dienas kalėjimo arba \$11.00. Automobilio savininkas norėjo sumokėti baudą, bet pakeleivis sustabdė: "Kur yra jūsų kalėjimas? Aš pasilaikysiu tuos 11 dolerių."

Vienas Louisville miestelio gyventojas, norėdamas saugiai pasimokyti važinėti, nuvažiavo į tuščią sklypą. Perdaug paspaudus pedalą automobilis išlaužė tvorą ir atsimušė į antroje pusėje gatvės esantį namą, kuriam padarė nuostolių už \$1,500.

Daytone du plėšikai įėjo į vieną finansų kompaniją nusivedė kasininę į rūbų spintą ir pareikalavo pabučiuoti. Ji priešinasi, bet ginklu grąšinant buvo priversta tai padaryti. Ir plėšikai, gavę po bučkį, pasiėmė du šimtus dolerių ir išėjo.

Vengrijos komunistų partijos laikraštis įspėjo tėvus, kad jie vaikus nebaugintų dvasiomis, raganomis, bei kitais viršgamtiniais tvariniais, nes esąs rimtas pavojus vaikams išauklėti psichiškai nesveikais.

pievą. Ten jau ganėsi su vaikais keletas stirnų. Jų būry ir mūsų stirna su stirniuku.

Justinavos kaimo ūkininkai kėlė sodybų vartus ir prieš einant gulti apžiūrino kiemus ir sklendė namų duris. Išėjo ir tas ūkininkas, kuris laikė rudą šunį. Apėjo kiemą, paleido šunį nuo grandinės ir nuėjo miegoti.

Paleistas šuo apsuko kiemą, nelaukdamas peršoko tvorą ir atsidūrė prie miško bulvių lauke. Čia jis sukinėjosi ratu, stabtelėdavo, uostė ir pagaliau suuodė zuikio pėdas. Apie penkias minutes bėgo zuikio pėdomis. Ir, pasigirdo aštrus skalijimas: ai, ai, aijai, aijai, ai, ai. Šuo pakėlė zuikį

ir jį vijo, kol dobių lauke pagavo. Skalijimo išgąsdintos stirnos neramiai bėgiojo pievoje.

Senas girininkas iš savo sosto viską matė ir su šautuvu rankoje laukė, kada šuo priartės ir šūvis bus tikras.

Neteko ilgai laukti. Šuo zuikį suėdė per penkias minutes. Po to, savo kraujageriško instinkto vedamas, pradėjo ieškoti naujų aukų.

Šuo gerai žinojo, kad vakarais pievoje ganosi stirnos su stirniukais. Jis ir patraukė pievos link. Nuo kalno jis pamatė jas pievoje ir ristele pradėjo bėgti jų link. Bebėgdamas priartėjo prie girininko sosto. Girininkas tik to ir laukė. Pasigirdo šūvis ir šuo krito negyvas. Girininkas žinojo, kad šis biaušis šuo daugiau jau negaudys stirnų.

Stirniukas, atėjus pavojui, bėgo į saugesnę vietą.

Fantastiškiausi karo uždaviniai

Kelionės draugas

Puošni Hagos miesto dalis prie jūros kranto buvo rezervuota SS karininkams. Kas turėjo ryšių ir galėjo būti perkeltas į Olandiją, čia pagyveno, kaip dievukas. SS karininkai jodinėjo karališkaisiais arkliais ir rūpinosi, kad maudymosi baseinai būtų rūpestingai šildomi.

Šioje ramybės ir patogumo oazėje sėdėjo Billy. Jau-nas, sotas ir patenkintas amerikietis. Niekas nežinojo, ką su juo pradėti, nors jo kelionė iš Lisabonos buvo apmokėjus vokiečių konsulas.

Billy nenujautė, kas aš esu, kai mes pirmą kartą susitikom. Greičiausiai jis laikė mane vienu iš SS karininkų.

— Tu juk esi amerikietis? — paklausiau.

— Taip, — atsakė. — Bet mano motina buvo vokiečių. Aš save laikau vokiečiu. Nenoriu būti amerikiečiu.

Visa tai jis pasakojo angliškai. Jis nemokėjo nė žodžio vokiškai.

Mes pradėjome drauge iš-eidinėti į miestą. Jo vieno palikti nebuvo galima, nes nuolat kildavo komplikacijų. Jis nemokėjo vokiškai, todėl nekartą būdavo palai-komas šnipu arba tik nu-muštu amerikiečių lakūnu. Kartą jį peruolus esesininkas smarkiai primušė, kitą kartą Raudonojo Kryžiaus seserys, kurias buvo užkal-binęs, perdavė žandarmerijai.

Mieste mudu išgerdavome. Billy, arba pilnu vardu William Curtis Colepough, buvo vienas uoliausių ir gabi-usių gėrikų, kokį man bet kada yra tekę sutikti. Jo gyvenimo istoriją žino-jau iš mūsų bylų. Tai buvo romanas, parašytas šluotos kotu.

Billy buvo kilęs iš Bosto-no, žinomo uosto miesto.

Mokykloje pasižymėjo ga-bumais, buvo vieną kartą viešai pagerbtas už dviejų vaikų išgelbėjimą iš van-dens. Baigęs vidurinę mo-kyklą, mokėsi "Massachu-sets Institute of Technolo-gy", vėliau "Admiral Far-ragut School" New Yorke ir "Grand Lakes Naval Cen-ter" 1939 m. Bostone susi-draugavo su vokiečių trans-portinio "Pauline Frederik" įgula, kuri, prasidėjus ka-rui, nebegalėjo išplaukti iš uosto. Daug kalbų ir daug degtinės. Vokiečių laimėji-mai. Tikėjimas galutine per-gale.

Billy tapo šnipu, pats to nesuprasdamas. Jis gerais pažymiais baigė jūrų mo-kyklas ir, atlikdamas prak-tiką, plaukiojo tarp Ameri-kos ir Anglijos. Kiekvienos kelionės įspūdžius papasa-kodavo konsului. Bet atėjo nelauktas galas: jam atsa-kytas karininko laipsnis. Dėl neištikimybės.

Amerika paskelbė karą. Dr. Scholz išvyko į Vokietiją. Billy turėjo stoti į ar-miją. Kandidatui į laivyno karininkus tai buvo didžiausias pažeminimas. Jis pabė-gė į Argentiją ir kreipėsi į vokiečių įstaigas, ieškodamas Dr. Scholz. Jam buvo parodytos durys, tačiau pra-nešimas atsargos dėliai per-duotas į Berlyną.

"Pasiųskite jį tuoj pat į Vokietiją" — atėjo telegra-ma per Atlantą.

Billy buvo jau dingęs. Reikėjo jo ieškoti. Tačiau tos grupės žmonės visada surandami jūreivių smuklė-se. Billy užmiršo šiuurkštų priėmimą vokiečių pa-siuntinybėje ir pareiškė esąs pasiruošęs tuoj pat iš-keliauti. Jis gavo bulvių skutėjo darbą diplomatų laive "Gripsholm", New Yorke prasmuko pro visas kontroles, ir pasiekė Lisa-boną, vokiečių pasiuntiny-bėje pasisiūlydamas stoti į vokiečių kariuomenę.

Vokietijoje, viename SS dalinyje, jis praėjo reika-lingą apmokymą, tačiau ne-kalbėjo nė žodžio vokiškai ir pasirodė netinkamas ka-reivis. Po to jis atsidūrė Hagoje. Kad FBI jo ieškojo, kaip dezertyro, mes senai žinojome. Jo gyvenimo is-torija buvo iki smulkmenų patikrinta. Ji atitiko mūsų žinias. Tai buvo jo patiki-mumo įrodymas. Pora punk-tų toje istorijoje man ne-patiko, tačiau aš jau nebe-turėjau laiko daugiau rink-tis.

— Dabar prasidės rimti reikalai, — pasakiau jam. — Tu turėsi važiuoti į Berlyną.

— Nejmanoma, — atsa-kė jis. — Negaliu palikti savo sužadėtinės.

Mergina netiko mano pla-nams. Pasakiau savo pati-kėtiniam, kad merginai parūpintų kitą draugą. Po aštuonių dienų Billy išvyko į Berlyną.

Aš iš Hagos išvykau 1944 liepos 20 — sukilimo prieš Hitlerį dieną. Bet tada mes dar nieko apie tai nežinojome. Miegamojo vagono ku-pę turėjau dalintis su vienu pulkininku. Susipažinau. Jis sumurmėjo:

— Lyg tyčia, civilis. Na, bus trukdymų ant sienos.

— Gal galsite man pa-gelbėti, pone pulkininke? — Pažiūrėsim.

Sienos kontrolė manęs ne-judino. Pulkininkui mada-giai, tačiau griežtai įsakė išlipti peronan.

— Palikite pulkininką, — pasakiau.

Kontrolė nejudino ir jo. Mano tarnybinis liudijimas galiojo net 1944 liepos 20 — atentato prieš Hitlerį dieną.

**KADA YRA LAIKAS
ATSIGAIVINTI,
PASITARNAUK
TIKTAI AMERIKOJ
UGNIM VIRTU
ALUM**

Stroh's turi skonį, kuriuo ne-gali prilygti kitas Amerikos alus, nes Stroh's Amerikoje vie-nintelis ugnim verdamas alus . . . verdamas prie 2000 laips-nių. . . kas duoda geriausį sko-nį iš geriausių malonumų.

Jums patiks

Stroh's

yra šviesesnis!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

UŽ VIETINES KAINAS!

SANTARIEČIŲ GYVENIME

ŽVILGSNIS DEŠINĖN

Kas atsitinka, kai jaunimas akiai pasiduoda visiškai senųjų įtakai? Tokiu klausimu šio skyriaus redaktorius sugundė mane ištiesai perskaityti visą praeitų metų "Jaunimo žygių" komplektą.

"Jaunimo žygius" leidžia Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos Jaunimo Sekcija. Pernai išėjo trys sąsiuviniai, keturi numeriai (vienas dvigubas). Rašo 12 bendradarbių, didesnė pusė jų — seni Krikščionių Demokratų Partijos veikėjai. Nors leidinys skirtas jaunimui, tačiau turinys veikia ištiesai pripildytas Vliko, Alto, Talkos, Fronto problemomis ir ginčais bei partijos programiniiais dalykais — mes lyg ir būtume linke truputį suabejoti, jog šitie dalykai labiausiai domina dabartinį mūsų jaunimą...

Dėmesį pagauna šio leidinio pikta nuotaika (taip būdinga kai kuriems seniems partijų politikams ir taip keistai nuskambanti krikščioniško "jaunimo" leidyne). Pikta nuotaika bėra socialistus, tautininkus, santariečius, frontininkus... Ypač skaudžiai kenčia frontininkai, ir nežinia, ar čia kalta ateitininkiška giminytė, ar tai, kad ir vieni ir kiti vadovaujasi krikščioniška pasaulėžiūra...

Net ir kunigams "jaunieji" klerikalai nepagaili šiurkščių ir nemandagių žodžių, jei tik išdrįstama nesutikti su partijos linija. Pavyzdžiui, kad ir Nr. 1-2, 50 puslapyje randame tokį "deimaniuką". Jėzuitas kunigas A. Tamošaitis, diskutuodamas su vienu iš žygininkų, Laiškams Lietuviuose parašė straipsnį "Popiežių žodis ir laiko tėkmė". Nepatiko jauniems klerikalams diskusijos, ir štai, cituojame jų žodžius: "nors ir apsiteršiu, bet nepasiduosiu".

Idomu, kas būtų, jei apie katalikų kunigą ir jo straipsnį jėzuitų laikraštyje taip "pablevyzgotų" jaunimas liberalinėje spaudoje (!)...

Jaunimas paprastai nepasizymi dideliu konservatyvumu. Jis gyvena naujomis mintimis, ieško naujų idėjų, kuria, griaua, stato, tobulina pasaulį. Konservatorių jaunimo tarpe reta — lietuviuose žygininkai turbūt vieninteliai.

Išskyrus pamokymus frontininkams, šiaip leidyne veikia jokių naujų minčių, naujų problemų, naujų klausimų. Tie patys Petrapičio šeimo gūnčai, ta pati Krikščionių Demokratų partijos programa, tos pačios per dešimtmečius rūpestingai užkonservuotos ir nė trupučio "neapgėdę" idėjos — pakeisk tik laiką ir vardus, ir nežinosi žmogus, ar čia skaitai 1958 ar 1908 metų jaunimo spaudą.

Mūsų abejones, ar čia kalba jaunimas, ar... jaunimo lūpomis — "jaunimas" — dar padidina ta kiekviename numeryje gan rūpestingai pabrėžiama baimė kitų naujoms mintims. Pvz., 3 Nr., 44 psl.: "Būtinai norėdami būti originaliais, santariečiai sugalvojo atnešti lietuviams "gyvą lietuviybę". Tačiau toji lietuviybė ne tik šių eilučių autoriui, bet ir kitiems yra neaiški, beturinė idėja" (mūsų pabraukta, zvr).

Ir atspėk dabar žmogus, iš kur tie redaktoriai žino, kad gyvosios lietuviybės mintis be turinio, jei ji jiems... neaiški! Ir ar nevertėtų pirma pasiaiškinti, prieš siūlant santariečiams žengt "senuoju, gražiuoju

Z. V. REKAŠIUS

lietuviybės keliu" (o kad mes norėtume vietoj to seno kelio naują lietuvišką vieškelį statyti, arba bent duobes kiek palyginti — turbūt taip pat neaišku). Bet nenusiminkit, bičiuliai, jei neaišku; paprašykite — paaiškinsim...

Daug linksmiau Jaunimo žygiai nuteikia ginčiuose su nepasaulėžiūrinės politikos šalininkais. Nr. 1-2, 48 psl.: "Politika susiduria su dvejopa sritimi, su profanine, grynai materialine ir pasaulėžiūrine — dvasine" (mūsų pabraukta, zvr.). Tvirtinimas, kad ūkis, finansai, susisiekimas, ekonomika, gyventojų sveikatingumas — pagrindiniai (deja ne dvasiniai, bet materialiniai) politikos uždaviniai yra profaniniai (lietuviškai tartant nemokšiški) — tvirtinimas tikrai originalus, ir nežiūrėjęs, ar jis atsirado dėka skubėjimo, neapgalvojimo, ar susipainiojimo sąvokose, viesvien... vertas Nobelio humoristinės premijos...

Lietuvių visuomenėje nepasaulėžiūrinės politikos mintį skelbia frontininkai, kurių tarpe susibūrę veik visi, ypač jaunesnės kartos katalikų intelektualai. Tvirtinti, kad daugumas katalikų intelektualų yra profanai, gali tik... Krikščionių Demokratų Partijos "jaunimas"....

Mūsų žvilgsnį 4 Nr. 21 puslapyje pagavo įdomi St. Alšėno pastaba apie taip va-

dinamą katalikišką spaudą. "Ji (katalikiška spauda, zvr) naudojo du skirtingus mastus taip vadinamiems katalikams ir taip vadinamiems nekatalikams ir už ką tautininką ir kitokį smerkė, ... saviesiems nutylėjo". Tvirtinimas, tiesa nenaujas — už jį mes, santariečiai, jau ne kartą Draugo buvom pabarti... — idomu, ar ši kartą Draugas ir saviesiems tuo pačiu atsilygina. O gal?...

Iš rimtų straipsnių Jaunimo žygiuose paminėtini Maldeikio "Pasaulėžiūra ir kultūra". Nors mes ir nesutinkame su daugeliu straipsnio minčių, vis dėlto jis vertas rimto dėmesio. Pvz., kad ir tokia beveik "herezinė" autoriaus nuomonė, jog menas, auklėjimas ir kitos kultūrinės apraiškos nėra griežtai susiję su pasaulėžiūra.

Atskirai paminėtinas brooklyniečio Vl. Krivicko straipsnis (Nr. 1-2) apie individualizmą. Straipsnis kruopščiai ir tvirtai parašytas; jo mintys ir nuotaika tačiau tiek skirtinga nuo visų kitų straipsnių linijos, kad mes esam truputį nustebę, jog jis neužkliuvo redakcijos stalčiuose.

Baigdami savo trumpą ekskursiją po Jaunimo žygius, norėtume mūsų bičiuliams dešinėje palinkėti truputį daugiau šviežio vėjo, naujų minčių ir mažiau piktos nuotaikos, ypač savo krikščioniškos pasaulėžiūros draugams. Tada gal nereiktų rašyti apie baimę:

"kai nematai prieauglio, nematai ateities, nematai vilties..."

VISUOTINIEJI BAŽNYČIOS SUSIRINKIMAI

• Bostono santariečiai kovo 14-15 dd. rengia dail. Albino Elksio darbų parodą. Ji įvyks Tautininkų Namuose, 484 E. 4th St. Paroda atidideroma kovo 14 d., šeštadienį, 5 val. vakare. Atidaryme apie dailininką ir gamtą, ypač žvelgiant į šių dienų meną kalbės pats dail. Albinas Elksis. Apie jį paskutiniame "Aidu" numeryje pabrėžiama kad drauge su Romu Viesulu, "pasireiškia kaip ryškiausi jauniosios kartos atstovai." Romo Viešulo paroda Bostone praėjo su gražiu pasisekimu. Tikimasi kad ši paroda susilauks plataus bostoniečių susidomėjimo.

• Kostė Brazdytė išrinkta lietuvių studentų klubo "Lituanica" Illinois universiteto vicepirmininke.

• New Yorko santaros skyriaus susirinkime vas. 6 d. dr. Justas Petkevičius supažindino su Lietuvos — Vatikano santykiais, ypač atkreipdamas dėmesį į vėliausius įvykius, Danutė

Statkutė nušvietė Oskaro Milašiaus gyvenimą bei kūrybą. Leonas Sabaliūnas papasakojo įspūdžius iš Santaros studijų dienų Clevelande, o skyriaus pirmininkas Anatolijus Butas pristatė artimiausius skyriaus darbus. Susirinkimas pasižymėjo darbinga ir jaukia nuotaika.

• Vytautas Vaitaitis išrinktas į Baltijos Studentų Federacijos valdybą, o Rasa Gustaitytė pradėjo dirbti Maroko delegacijos Jungtinių Tautose spaudos skyriuje

Visuotinieji bažnyčios susirinkimai pasidarė visuomenės susidomėjimo objektu, kai popiežius Jonas XXIII paskelbė šauksią tokių suvažiavimų krikščionybės reikalui aptarti.

Visuotinieji bažnyčios susirinkimai reiškia krikščioniškos vienybės simbolį. Ji buvo savaimingas dalykas senovėje. Ji buvo išreiškiamą žodžiais "Corpus Christianum". Ji buvo paremta krikščionų ir nekrikščionų skirtumu. Visa krikščionybė buvo laikoma paslaptingu Kristaus Kūnu, kuris valdomas paties Kristaus per jam tarnaujančius du regimus pasaulio valdovus: per popiežių ir imperatorių. Krikščioniškasis pasaulis buvo suprantamas kaip vienas vienetas pasireiškiantis dviem bendrom sritim: visuotine bažnyčia ir krikščioniška imperija, tvarkoma bendrais bažnytiniais ir civiliniais įstatymais. Nekrikščioniškasis pasaulis buvo laikomas už šios visuotinės santvarkos ribų.

Visuotinieji bažnyčios suvažiavimai arba ekumeniškieji koncilijumai susidarė, kai imperatorius Konstantinas 4 amž. siekė atnaujinti Romos imperiją valstybinės bažnyčios pagalba. Politiniais samprotavimais, bažnytinė vyresnybė buvo pripažinta Rytuose vyskupui Konstantinopolyje — 4 amž. ir Vakaruose vyskupui Romoje — 5 amž. Tačiau dar ir po to imperatorius šaukdavo visuotinius bažnyčios suvažiavimus kaip imperijos instituciją, kurioje dalyvavo aukštesnieji

dvasininkai ir bajorai. Šalia visuotinių suvažiavimų susidarė dar sritiniai grupiniai suvažiavimai.

Dogmatiniai nesutarimai išskyrė Rytų ir Vakarų bažnyčias 1054 m. Ferranos-Florencijos suvažiavimas 1438-1442 m. mėgino pasiekti vienybės. Roma laiko pasiekusią dalinės unijos. Bet Konstantinopolis ir Maskva jos nepripažįsta. Maskva, politiniais samprotavimais, 1453 m. atsisakė nuo ekumeninio patriarkato Konstantinopolyje. Bet tai neturėjo įtakos į santykius su Roma. Vėliau 16 amž. Vakarų bažnyčioje kilo evangelikų reformacijos sąjudis.

Pavojus krikščionybei susidarė 20 amž. pradžioje. Krikščionys sudarė tik trečdalį pasaulio gyventojų. Nekrikščionių gyventojų proporcija augo. Sekuliarizmas sudarė pavojų krikščionybei iš vidaus ir nekrikščioniškojo pasaulio spaudimas iš šalies.

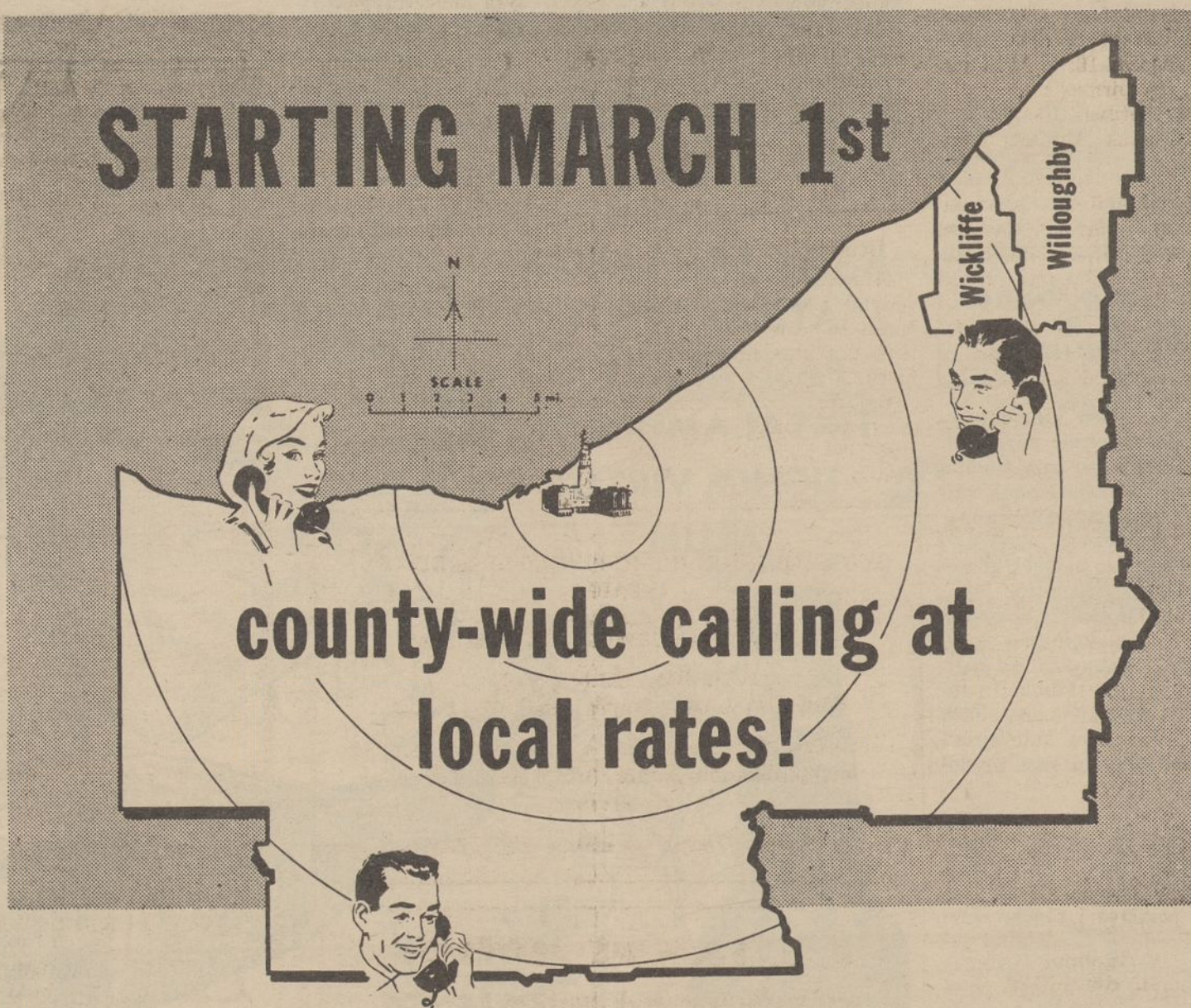
Todėl evangelikai nuo pirmo pasaulinio karo pradėjo vystyti ekumeninio ar visuotinio sąjūdžio veiklą. Ji dabar pasireiškia penkmetiniais Pasaulio Bažnyčių Suvažiavimais, kurie įvyksta įvairiose pasaulio vietose. Ji pasireiškia dar ir nuolatiniu organu, Pasaulio Bažnyčių Taryba, kurios centralinė buveinė yra Ženevoje, Šveicarijoje, ir kuri turi tautinius komitetus visose pasaulio šalyse.

Šiam ekumeniniam sąjūdžiui priklauso evangelikų ir graikų ortodoksų bažnytiniai vienetai. Anglikonų primas ir ekumeninis patriarkas Konstantinopolyje dalyvauja šio sąjūdžio centraliniame organe. Jame nedalyvavo Romos ir Maskvos bažnytiniai vienetai. Tačiau jame dalyvavo senųjų ir tautinių katalikų vienetai. Ir jame dalyvavo rusų stačiatikių vienetai Vak. Europoje ir Amerikoje. Dabar jau jame pradėjo dalyvauti ir Maskvos patriarko atstovai. John Foster Dulles yra vienas iš pasauliečių dalyvių tame sąjūdyje. Tuo būdu šiame ekumeniniame sąjūdyje ribotai dalyvauja visų krikščionybės grupių atstovai. Jis, nesiorientavimo ar kitais sumetimais, lietuvių katalikų spaudoje vadinamas klaidingu pavadinimu "Protestantų Pasaulio Taryba".

Dar nepaaiškėjo, kurio pobūdžio ir apimties būsiąs popiežiaus Jono XXIII šauksimasis visuotinis bažnyčios suvažiavimas krikščioniškos vienybės reikalu. Skelbiama, kad jį sudarys vien Romos katalikų bažnyčios aukštieji dvasininkai, pradedant kardinolais ir baigiant vyskupais bei vienuolių vadovais. Sakoma, kad būsią pakviesti dalyvauti svečiais graikų ir rusų ortodoksų bei evangelikų atstovai. Juk svečiais dalyvavo ir Romos katalikų bažnyčios atstovai sakytuose ekumeninio sąjūdžio suvažiavimuose.

Gera, kad dabar jau iš dviejų pusių stengiamasi atnaujinti visuotinį Krikščionių Bažnyčios pasireiškimą. Atrodo, kad nebūtų labai sunku susitarti dėl bendros krikščioniškos veiklos, kurioje kiek galint visos bažnytinės grupės galėtų dalyvauti kaip "lygus su lygiu". Tačiau, atrodo, kad nebeatstumsime istorijos laikrodžio kurios nors vienos absoliutinės valdžios grupės naudai, kuri sakytų arba bent patydomis pretenduotų posakiu: "Aš tik viena esu tikroji bažnyčia, visi ateikite pas mane".

M. K.

"Metro" telefono skambinimo planas

"METRO" telefono skambinimo planas Clevelando miestui reiškia, kad jūs galite skambinti bet kuriam telefonui Cuyahoga apskrityje, o taip pat Wickliffe ir Willoughby Lake apskrityje, kaip skambinat vietiniams. Jūs galėsite kalbėti tiek, kiek norėsite — be jokių ekstra mokesčių ir laiko nustatymo. (Šis patarnavimas prasideda kovo 1).

"METRO" telefono skambinimas reiškia, kad jūs galite naudotis vietiniais skambinimais daugiau kaip 500 ketvirtainių mylių vietovėje su daugiau kaip 800,000 telefonų. "Metro" vietovė yra apribota Willoughby, Gates Mills, ir Chagrin Falls ry-

tuose; Strongsville, North Royalton ir Brecksville pietuose ir Erie ežerų šiaurėje.

"Metro" planas yra Ohio Bell įvestas Clevelandui ir priemiesčiams augant, kada ta vietovė turi bendrus interesus ir siekimus. Šis planas duoda telefono naudojimą pagal didmiesčio prekybą ir visuomeninį tempą, kuris yra reikalingas telefono naudotojams Clevelando miesto apylinkėje.

Platesnė informacija apie naują "Metro" planą bus greitai jums suteikta ir bus informacijos puslapiuose jūsų naujose telefono knygos kovo mėnesio pradžioje.

the OHIO BELL telephone company

Lietuva kelyje į laisvę...

(Atkelta iš 1 psl.)

nas veiksny kalba tik savo sektoriuje.

J. Brazaitis pažymėjo, kad šių metų veikimas galėtų būti trejopas:

1) Visi veiksniai atliks tą patį budėjimą, kaip ir pernai; 2) paruošimas pačių didžiųjų ginklų, tai idėjinių. Kai jie ieško koegzistencijos su Vakaraais, reikėtų parodyti tų veiklų tiesią atvirą kritiką. Vatikanui moksliniai įrodyti Lietuvos praeitį ir buv. santykius su jais; 3) Mūsų minties koordinavimas. Siūlau suderinti galvojimą, kuris prives ir prie darbų. Gi šios dienos pasikalbėjimą laikau idėjiniu bendravimu.

V. Rastenis bene išsamiariausiai šį klausimą išnagrinėjo, kaip ir kiti kalbėtojai, pabrėždamas reikalingą rengtis Berlyno nebaigtiems įvykiams, kurie vienu ar kitu atveju vistiek palies Lietuvos bylą.

Pačios svarbiausios pastangos, jo manymu, kartu su kitų tautų laisvės kovotojais įtaigoti tarptautinės politikos sprendžius, diplomatinioji vartoti daugiau ofenzyvos prieš Kremliu užsimojimus.

Prirengti rimtesnių su Lietuvos problemomis susipažindinimo priemonių anglų ir kitomis kalbomis, tai enciklopedinio pobūdžio toma apie Lietuvą;

Imtis uoliau Lietuvos reikalą populiarinti ir Azijos bei Afrikos kraštuose, kurie įgyja vis didesnės reikšmės tarptautinėje politinėje opinijoje;

Savo susiorganizavimą reikalauose, V. Rastenis mato reikalą 1959 m. pasiekti čių dalykų:

1) sukurti politinės veiklos centrą Lietuvos nepriklausomybės tikslu kuris būtų visuose Vakaru kraštuose išsisklaidžiusių, tačiau politiškai sąmoningų ir dar veiklių lietuvių visuomenės sluoksnių pripažįstamas, remiamas, rinkimų būdu periodiškai kontroliuojamas, į kuri visuomenę atsiųsti norinčios toje visuomenėje esančios ar būsimos politinės grupės įsijungtų visuomenės įgaliojimu;

2) Racionaliau suorganizuoti Lietuvos padėties aiškinimąsi ir duomenų apie Lietuvą panaudojimą;

3) Išbraukti iš darbų ir žodžių visus aidus ginčų dėl dar gyvų nepriklausomos Lietuvos valstybės elementų — Lietuvos Diplomatinės Tarnybos institucijų ir atitaisyti iš tų ginčų kilusią žalą tų institucijų veikimui.

Pirminkavusiam K. Skrupskeliui pasiūlius, susirinkimas nutarė pasiųsti laiškus J. F. Dulles, Nixon, D. D. Lawrence ir Laisvosios Europos prezidentą prašyti leisti transliacijas į Lietuvą.

Išreikšta padėka kun. L. Jankui, kaip daug praeitais metais pasidaravusiam šalpos darbuose.

Baigiant, kun. Dabušis paskaitė maldą iš Sibire parašytos maldaknygės ir visi sugiedojo Lietuvos Himną. Po to buvo vaišės. Dalyvavo apie 100 kviestų svečių. Jų tarpe gen. konsulas J. Budrys su žmona ir svečias iš Europos Tėvas A. Bernatoniš.

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybės. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5166

DETROIT

KAZIUKO MUGĖ KOVO 8

Detroito skautės-skautai stropiai ruošiasi Kaziuko mugėi. Mergaitės siuva tautines lėles, piešia velykines atvirutes, dažo margučius, daro albumus ir daug kt. darbų; berniukai stato laivų, lėktuvų modelius, daro medžio, metalo ir kt. dirbinius.

Netruks ir saldžiųjų "Kaziuko širdelių", riestainių ir kt. "kermošiaus" skanumynų. Skaučių-skautė tėveliai visus svetainėje vaišins lietuviškais valgiais. Prašome šeimininkių kovo 8 d. nevirt namie pietų, čia skaniai ir pigiai galės pavalgyti visa šeima.

Mugė vyks nuo 10 val. buv. lietuvių svetainės patalpose Vernor ir 25 g-vės kampas. Mugėje veiks loterija, kinas, lietuviškų plokštelių muzika, daug linksmybių žaidimų ir kt. pramogų.

Kviečiame visą Detroito visuomenę atsilankyti ir praleisti šią dieną skautų tarpe. Paremkite noringas jaunimo pastangas užsidirbti savo veiklai pinigų. Įėjimas visiems laisvas.

K. K-nė

CHICAGO

Chicagos ramovėnai paminėjo a. a. Antano Smetonos mirties sukaktį

LVS Ramovės Chicagos skyrius vasario 8 d. Liet. Auditorijoje turėjo metinį visuotinį narių susirinkimą. Šis susirinkimas, anot pirm. Pov. Dirčio žodžių, buvo ypatingas tuo, kad jame apart visų kitų skyriaus reikalų pirmoje eilėje buvo pagerbtas ir paminėtas prieš 15 m. čia JAV, Clevelando mieste tragiškai miręs 1918 m. Vasario 16 d. Akto signataras, pirmasis ir ketvirtasis Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona.

Po minėjimo buvo pagerbtas romano konkurso laimėtojas Juozas Balčiūnas -švaistas, išklausa įvairių pranešimų ir išrinkti nauji valdymo organai. Susirinkimas buvo gausus ir darbinas. Jį pravedė prof. S. Dirmantas ir J. Gaizutis.

P. Trakelis

NELAIMĖ IR LIGA

Liga ir nelaimė ištinka netikėtai. Todėl tu turi užsitikrinti, kad tavo šeima būtų apsaugota pagal Accident and Sickness planą.

NATIONWIDE INSURANCE COMPANY siūlo platų ligoninės, medicininę, operacinių ir nedarbingumo pajamų draudimą žemomis kainomis!

Dėl mulkesnių informacijų skambinti:

PAULINA MOZURAITIS,

Agentas
Tel. SK 1-2183

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Svarcas
1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių idėjimas. Parduodami automobilių akumulatoriai.
24 hours towing.
Dienos tel.: HE 1-6352.
Nakties tel.: LI 1-4611.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Vilties Draugijos namų ir Dirvos ofsetinės spaustuvės atidarymas įvyksta kovo 14 d. Jau pats laikas prisiminti, kad galėtumėt dalyvauti spaustuvės apžiūrėjime, atidarymo akte Dirvos redakcijoje ir atidarymo bankete 6:30 val. Čiurlionio ansamblio namuose.

• Lit. Vysk. M. Valančius vardo mokyklos mokinių tėvų susirinkimas įvyksta kovo 1 dieną šv. Jurgio parapijos salėje, tuoj po pamaldų. Bus pasitarta mokyklos reikalais ir išklausa mok. vedėjo Pr. Karaliaus naskaita.

Visi tėvai susirinkime kviečiami dalyvauti.

• Akademikės skautės, nadedamos skautininkių ir tunto, ši sekmadieni, kovo 1 d., Lietuvių Salėje, ruošia KAZIUKO MUGĖ. Apatinėje liet. salėje nuo 11 val. ryto iki vėlaus vakaro šilti lietuviški pietūs. 5 val. Z. Peckaus paruoštas vaizdelis "KVIESLYS" ir skaučių pasirodymai.

Akademikės skautės kviečia visus clevelandiečius aplankyti mugę.

• Inžinierių ir architektų Clevelando skyriaus susirinkimas įvyksta šį penktadienį, vasario 27 d. 7 val. 30 min. vak. pas inž. A. Vaitaitį, 1256 Melbourne Rd.

• Lietuviams evangelikams Clevelande ir apylinkėse. Pranešame, kad kovo 1 d. (sekmadienį) 1 val. po pietų St. John Lutheran Church (761 Eddy Rd.) įvyks pamaldos lietuviams evangelikams liuteronams. Pamaldas laikys iš Chicagos atvykęs kun. Julius Stanaitis.

Po pamaldų šv. vakarinė.

Liet. Evangelikų Taryba Clevelande

Dėmesio lietuviams

41 metų amžiaus vaikinai vedybų tikslu nori susirūšinti su panelėmis ar našlėmis, nejaunesnėmis kaip 30 metų.

Laiškus, su nuotraukomis prašau siųsti: A. Paukštys, 1486 E. 134 St., E. Cleveland 12, Ohio, U. S. A.

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO ĮSTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 East 185th Street
Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujame namus įsigyti ten, kur Jūs pageidaujate.

Namus įsigysite — niekad nesigailėsite!

I. J. SAMAS JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairius dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

• Juliana Luiza, drauge su kitais dviem dainavimo mokslus einančiais studentais. kovo mėn. 4 d. 8:30 val. koncertuos The Cleveland Institute of Music (3411 Euclid Ave.). Juliana yra prieš porą metų dainavusi Dirvos vakare.

• Pajamų mokesčius Dirvos redakcijoje pildo bendradarbis Jonas Kazlauskas kiekvieną šeštadienį nuo 9 iki 2 val. Galima susitarti ir kitu laiku šaukiant telefonu RE 1-7222.

Baltic Delicatessen

nuo šio ketvirtadienio, vasario 26 d., atidaro pagalbinę maisto produktų parduotuvę prie Lietuvių Prekybos Namų — 6905 Superior Ave. — Dirvos namuose.

Dviejų šeimų namas

Eddy ir St. Clair rajone. Po 6 ir 5 k. Gaso šildymas. Garažas.

Yerty Realty

UL 1-1925 arba KE 1-5340 (17)

Išnuomojamas vienos šeimos

9 kamb. namas ir garažas East Clevelande. Informacijai skambinkite LI 1-9094. (18)

MALDOS IS SIBIRO

MARIJA, GELBĖK MUS

Sibiro tremtinių ranka rašyta maldaknygė

Maldos originalios, jų pačių kurtos, žavios minties gilumu ir grožiu, auka ir kančia. Persunktos didele Dievo, tėvynės ir žmogaus meile.

Išleido ATEITIS, spaudė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Gaunama pas platintojus ir ATEITIES administracijoje.

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.
TL: GLenmaore 2-2923.

Kaina 1 dol.

PARENGIMŲ kalendorius

Kovo 1 d. skaučių rengiamą Kaziuko mugę Lietuvių salėje.

Kovo 14 d. Vilties Draugijos namo ir ofsetinės Dirvos spaustuvės atidarymas.

Balandžio 11 d. Vysk. M. Valančiaus Lituanistinės mokyklos metinis vakaras.

Balandžio 18 d. Birutės Draugijos kartūno vakaras lietuvių salėje.

Gegužės 2 d., Slovenian Auditorium JAV ir Kanados jaunųjų dainininkių konkursas. Rengia Dirva.

Gegužės mėn. 10 d. Jul. Kazėno mokinių koncertas N. Parapijos salėje.

BRANGENYBĖS IR LAIKRODŽIAI ŠVEICARIŠKŲ LAIKRODŽIŲ TAISYMAS

POVILAS VILKAS

WATCHMAKER & JEWELER

Ass. with Mr. R. BARNHART

Room 411
4th Floor Schofield Bld.
Corner E. 9 & Euclid Av. MA 1-3528
DARBO VALANDOS:
Pirmad.-Penktad. 9:30-6 v. Liet. Prekybos Namai
6905 Superior Ave.
DARBO VALANDOS:
Šešt. nuo 10 v. iki 2 v.

GERESNĖS statybos kontraktoriai

ISTATO MONCRIEF

ORO VENTILIACIJA

• ŠALDO vasarą

• ŠILDO žiemą

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

3 1/2 % SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000 HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773.

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigia kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudus insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgiaio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE.

EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija visus lietuvius ir jų draugus kviečia nepamiršti 1959 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savais švuoose namuose. Klubas turi įvėdęs garsiaakbius. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausytis muzikos, lietuvių radijo valandėlės. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksate, visi patogumai Jums.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuočiai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

THE FIELD

PAGERBĖ PROF. J. RAUKTĮ

• Prof. J. Raukčio 60 m. gimimo sukaktis paminėta vasario 14 d. Minėjimą organizavo: Tautinis Akademinis Sambūris, Neo Lithuania, Tautinė S-ga ir Lietuvos Bendruomenės Bostono apygarda, t. y. komitetas iš Igno Vilėniškio, Vytauto Izbicko, Justo Vaičiūčio ir kt. Akademiją atidarė ir jai vadovavo J. Vaičiūtis. Kalbėjo: dipl. inž. V. Izbickas, prof. dr. J. Puzinas, prof. Ign. Končius ir Jubilatas. Neolithuanės Dačytė ir Čepaitė padeklamavo eilėraščių. Vaišėms, kuriose dalyvavo per 60 asmenų, vadovavo Ignas Vilėniškis.

• ALT Sąjunga rengia A. Vanagaičio minėjimą, kuriame kalbės St. Santvaras. Po minėjimo įvyks skyriaus narių susirinkimas ir arbatėlė.

• VLIKo pirm. Dr. A. Trimakas vasario 21 d. p. Gimbutų bute padarė apžvalginį pranešimą, į kurį buvo pakviesti įvairių grupių atstovai. Iš pranešimo ir pašne-

kėsių paaikšėjo vienybės ir apsijungimo reikalingumas, tik jo nepasiekiamo dėl VLIKo nelankstumo.

• Rašytojo Antano Gustaičio ir Aleksandro Gustaitienės 25 metų vedybų sukaktis buvo atšvęsta vasario 21 d.

• Bostono lietuviai inžinieriai vieną savo susirinkimų, kurie vyksta kas ant mėnesį, pašvenčia Nepriklausomybės šventei paminėti. Toks iškilmingas susirinkimas, kuriam kalbėtoju buvo pakviestas Nepriklausomybės akto signataras prof. inž. St. Kairys, įvyko vasario 14 d. kolegų K. Daugirdo namuose.

Susirinkimą atidarė valdybos pirmininkas arch. Vl. Adomavičius. Pirmininkauti buvo pakviestas prof. Ig. Končius. Prof. St. Kairys tarė žodį vaizdžiai apibūdinamas Lietuvos vadavimo sąlygas ir perspektyvas. Kolegos: J. Mikalauskas, B. Galinis, S. Malėnas ir J.

Dabrila įsijungė į diskusijas. Jauna artistė Regina Norvaišaitė, Bostono liet. dramos sambūrio dalyvė, atliko meninę minėjimo programos dalį. Ji perskaitė Kudirkos Lietuvos tilto atsiminimus ir du eilėraščius piano muzikai pritariant (skambino V. Adomavičius).

Prof. St. Kairys, šiais metais sulaukęs garbingo 80 metų amžiaus, buvo jautriai pagerbtas. Br. Galinis ir prof. Ig. Končius apie jubilatą tarė žodį. Pirm. V. Adomavičius jam įteikė dovaną — Vyčio drožinį ir adresą.

Susirinkimas baigtas Tautos himnu. Lietuvos vadavimui čia pat sudėta \$375.00. Šeiminkė V. Daugirdienė susirinkusius pavaišino skaniais valgiais, kavute ir alučiu...

Vasario 16 Saginawe

Saginaw ir apylinkėse gyvenančių lietuvių pastangomis vasario 8 d. Saginaw mieste buvo suruošta pirmą kartą Vasario 16 minėjimas. Minėjime dalyvavo gražus lietuvių būrys iš Saginaw, Bay City, Flint ir kt. aplinkinių vietovių. Susilaukta net svečių iš Detroito.

Minėjimą atidarė ir visus atvykusius pasveikino Juozas Vaičiūlis, pakviesdamas praveisti minėjimo programą Dr. Juozą Šontą, kuris prezidentui pakvietė; kun. Juozą Kluonį, gen. Joną Černių, rašytoją Balį Gražulį, rašytoją Alę-Rūtą Arbiene, latvių atstovą Arthur Vejinį ir ukrainiečių atstovą Rev. Majdanski Vasilius.

Invokaciją sukalbėjo kun.

VILTIES NAMŲ IR DIRVOS OFSETINĖS SPAUSTUVĖS ATIDARYMO RĖMĖJAI

Į Vilties namų ir Dirvos ofsetinės spaustuvės atidarymą savo įnašais įsijungė šie rėmėjai:

P. Lukauskas, Waukegan\$10.00
P. Savickas, Hamilton 10.00
P. P. Jaras, Baltimore 1.00
P. Mitalas, Phila. 2.00
J. Variakojis, St. Charles 2.00
T. Kašiuba, Brooklyn 1.00
V. Tarvydis, Collinsville 6.00
J. Veselka, Chicago 2.00
B. Svilas, Detroit10.00
E. Čokienė, Brooklyn 10.00
K. Dabulevičius, Chic. 5.00
L. Janulevičius, Chic. 2.00
L. Lendraitis, Boston 2.00

A. Griauzdė, Nashua 5.00
J. Miliūnas, Hollywood10.00
L. Garbačiauskas, Toronto 5.00
Pr. Narvydas, Brooklyn10.00
K. Daugvydas, Detroit 2.00
J. Kuslis, Waterbury 5.00
M. Tylas, Detroit 2.00
Č. Sadeika, Detroit10.00
J. Kalinauskas, Elizabeth10.00
S. Ratkus, Chicago10.00

Visiems rėmėjams širdingai dėkojame. Taip pat ačiū ir tiems, kurie artimiausiu laiku atidarymo iškilmes atsimins ir mūsų vykdomus darbus parems.

GAVOME 148 NAUJUS SKAITYTOJUS

Dar būtinai reikia 352

Mes kviečiame visus į talką sudaryti tvirčiausias sąlygas laikraštį gerinti. Ir ne tik gerinti, bet ir dažniau leisti.

Kas ir kur?

• Naujojoje Zelandijoje lietuviai taip pat paminėjo Vasario 16-tąją. Aucklande minėjimą pravedė J. Ziginas. Paskaitą apie Dr. V. Kudirką skaitė Č. Liutikas. Aktorius P. Šimkus, atliko K. Inčiūros V. Kudirkos veikalo prologą. E. Paukštienė skaitė savo kūrybos istorinę poemą. D. Pečiulytė skambino pianinu, o L. Paukštytė grojo akordeonu.

• Suomijos dienraštis Uusi Suomi, einas Helsinkyje, plačiai paminėjo Igno Jukūno-Šeiniūso mirtį. Iškėlė jo veiklą Skandinavijos kraštuose, diplomatinę ir literatūrinę jo kovą dėl Lietuvos laisvės.

• A. Rūkštelės dailės darbų paroda Chicagoje įvyksta Čiurlionio Galerijoje. Jos atidarymas vasario 28 d. 6 val. vak. Bus išstatyta virš 100 paveikslų.

• J. Pautieniaus dailės darbų paroda vyks Čiurlionio Ansamblio namuose kovo mėn. pirmoje pusėje. Bus išstatyti paskutiniųjų dviejų metų kūrinių.

• Atsiųsta paminėti Karaliaus Vainikas. Legandos ir padavimai šių autorių: P. Jurkaus V. Krėvės, N. Malalaitės, J. Pronskaus, J. Remeikos, Šatrijos Raganos, A. Vaičiūliaičio, A. Vieniūlio ir Vaižganto. Rinkinį sudarė J. Šodaitis, iliustravo dail. A. Korsakaitė. 112 psl., kieti viršeliai, kaina \$2.00. Išleido Gabija, Straight Path, Wyandano, N. Y.

Juozas Kluonius. Minėjimo kalbėtojas gen. Jonas Černius nupasakojo apie išplaukiančią iš tėvynės mėlės nepaprastą savanorių drąsą ir ryžtą nepriklausomybės kovose, taip pat apie pasiektus per trumpą laiką Nepriklausomos Lietuvos laimėjimus. Kvietė visus neprarasti vilties ir dabar veningai dirbti ir būdėti lietuviškų reikalų sargyboje.

VARDAI IR DARBAI

JUOZAS ŽILVINAS

Pranas Lapė: Mergaitės portretas (aliejus).

Darbai. — Draugas praneša, kad rašytojas ir Film Culture žurnalo New Yorke leidėjas Jonas Mekas parašė sovietų žurnalui Iskustvo Kino straipsnį apie Amerikos filmų meną. Tai bus pirmoji žuvis iš lietuviško kultūrininkų prūdo ant sovietinės meškerės.

Mums nežinomi užkulisiai, koku būdu ir kokiais pažadais Jonas Mekas, tas vienas lietuviškųjų "piktų jaunų vyrų", pakliuvo ant tos meškerės, bet pats faktas nutiekia karčiai. Daugeliu atvejų, kai kuriems iš jaunųjų entuziastų keliant spaudoje kultūrinio bendradarbiavimo su Tėvyne klausimą, buvo pasisakyta, kad organizuotas kultūrinis bendradarbiavimas, kol Lietuvoje šeimininkauja okupantas, nėra priimtinas, nes iš anapus tas bendradarbiavimas bus diriguojamas taip, kaip okupantui tiks, o ne kaip patys Lietuvos kultūrininkai nuosirdžiai norės.

Dabar štai Jonas Mekas nusprendė neorganizuotą bendradarbiavimą ir ne su Tėvyne, bet su pačiais jos okupantais, dėl kurių jis prieš penkiolika metų pasitraukė iš Lietuvos. Ką gi, ir gudri višta kartais į dilgėles įbrenda. Bet, tikėkimės, tokių vištų nedaug teatsiras.

Vardai. — Eduardas Karnėnas Drauge sako, kad "nėra pagrindo kalbėti apie JAV lietuvių organizacijų infliaciją". Gi tame pat Draugo numeryje rašoma, kad įsteigta Honduro Lietuvių Draugija... Čikagoje, kuriai pirmininkauja tūlas A. Kairys. Gal dešinė ir nežino, ką daro kairė. Tokiais pat tvirtais pagrindais galima jau, pavyzdžiui, steigti ir Mėnulio Lietuvių Sąjungą.

• Kompozitorius S. Vainiūnas Lietuvoje žada netrukus užbaigti koncertą smuikui su orkestru, paskui mano rašyti baletą "dabarties temomis".

• New Yorko Lietuvių Dailininkų Sąjungoj yra svarstomas sumanymas šį pavasarį surengti moterų dailininkių darbų parodą. Sąjunga savo tarpe turi visą eilę pajėgių menininkių: Aleksandra Merker-Vitkauskaitė, Ada Korsakaitė, Regina Ingelevičienė, Elena Urbaitytė, Paškevičienė, Aleksandra Kašubienė, Meila Balkus ir kt.

• Pergalės žurnalas Lietuvoje išspausdino Vyt. Karaliaus išverstą amerikiečių rašytojo John Steinbeck romaną "Perlas". Prieš keletą metų šį romaną čia taip pat buvo išvertęs Stepas Zobarskas ir įteikęs Terrai. Leidykla buvo pasiskelbus jį leisianti, ir tikrai galima, kad šis puikus romanas iki šiol tebeguli neatspausdintas.

• Draugo romano premiją gavęs rašytojas Juozas Švaistas turi "užsaldę" tris veikalus, nes, kaip jis pareiškė, "su leidėjais vis blogėja mūsų reikalai — schwach Geschaef!" — O tuo tarpu dėl Boris Pasternako "Daktaro živago" susivaržė trys lietuviški leidėjai: Šulaitis, Karvelis ir Skirius...

• Dail. Pranas Lapė, kuris dėsto meną vienoje amerikiečių aukštesnėje mokykloje, ruošiasi savo individualiai parodai, greičiausiai, Almaus Galerijoje, Great Neck, N. Y. Šalia to, dailininkas turi parengęs škieus Maironio baladei "Čičinskas". Jo gausiai iliustruotas Antano Baranausko "Anykščių šilelis" artimu laiku išleidžiamas Čikagoje.

• Kaip kompozitorius V. Baumilas pasisako naujametinėje anketoje, paskelbtoje Lietuvos "Literatūroje ir Mene", šiais metais jo didžiausias troškimas, šalia naujos operos pradėjimo, yra... gauti naują butą.

• Klaipėdietis L. Zinkevičius turi surinkęs 93 tūkstančius pašto ženklų; "švyturys" jį vadina seniausiu lietuvių kolekcionieriumi.

Krislai. — "Aną dieną sutikau Charles S. Cheledeną, Liberty Federal Savings and Loan Association prezidentą iš Philadelphia. Rimtai pasikalbėjome. Beje, aš paklausiau kokias knygas jis skaito. "Aš tik pinigų skaitau", atsakė man bankininkas Cheledenas" (K. B. Kriaučiūnas, Vienybė).

• Juozas Švaistas, gavęs Draugo romano premiją — tūkstantinę, pareiškė: "Tik pamanyti: garbė ir pinigai. Iš karto du dalykai... Jeigu rimčiau pasvarstysim, vis tiek visa tai dūmai".

Magaryčios. — Teatre vaidinimas jau seniai prasiėjo. Tačiau dvi moteriškes, sėdinčios priešais Jonaičius, nesiliauja tarp savęs šnekučiuotis. "Atleiskite", sako Jonaitis, "bet mes negalime nė žodžio suprasti..." — "Ne jūsų reikalas žinoti apie ką mudvi šnekame", atsikirta užsigavusios moteriškes.

Antanas Vanagaitis

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS S-GOS RYTŲ APYGARDA NEW YORKE

ruošia ALT S-gos steigėjui ir pirmam pirmininkui, Balfo steigėjui ir ilgamečiui vicepirmininkui, ALT vicepirmininkui ir Sanitary District of Greater Chicago prezidentui velioniui

ANTANUI OLIUI

ir lietuviškos dainos puoselėtojai kompozitoriui

ANTANUI VANAGAIČIUI

10 m. mirties sukakčiai paminėti

akademija,

kuri įvyksta 1959 m. kovo 8 dieną, Statler Hotel Sky Tape Ballroom, 7 Ave. ir 33 gatvės kampas, New Yorke.

Kalbės dr. Steponas Biežis iš Čikagos ir Juozas Bačiūnas iš Sodus, Mich. Meninę dalį atliks Operetės choras, diriguojamas muz. J. Cibo, pianistas Antanas Smetona ir aktorė Liucija Kašubaitė.

Tą pačią dieną 11 val. ryto bus iškilmingos pamaldos Apreiškimo parapijos bažnyčioje, Brooklyne.

Kviečiami visi dalyvauti pagerbiant šiuos taurius bei pavyzdžius lietuvius.